

Polder.blad

Januari 2019

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 27 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich via onze website abonneren op verschillende natuurstudietijdschriften: **Natuur.focus**, **Natuur.oriolus** en **Zoogdier**.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 8 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Alle **betalingen** dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatfonds Hobokense Polder".

Contactpersonen

Voorzitter:

info@hobokensepolder.be
Danny Jonckheere, 03 828 64 03 -
0478 33 24 27

Conservator Hobokense Polder:
conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, 03 216 93 62

Conservator Hollebeek:
Dirk Vandorpe,
dirk.vandorpe@telenet.be

Conservator Tarzanboskes:
Swa Van Houtven,
tarzanboskes@telenet.be

Redactie en lay out Polder.blad:
tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, 03 289 73 66

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:

leden@hobokensepolder.be -
webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, 0477 66 94 32

Geleide wandelingen:
wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, 03 828 37 60

Natuurbeheer:
Runderen: André Van Langenhove,
03 288 00 81,
andre.van.langenhove@telenet.be
Weekendbeheer: Danny Jonckheere,
0478 33 24 27

Goudklompjes: Peter Van Elsacker,
0486 82 27 92
Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,
diane.de.clercq@skynet.be,
0486 07 39 87

Volg ons op Facebook

Website: www.hobokensepolder.be

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder.

Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen? Hoe doe je dat?

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polder.flits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Een dier in nood gevonden?

Probeer in geen geval het dier zelf te verzorgen, dus ook niet voederen of laten drinken. Plaats het dier in een goed geventileerde donkere doos en breng het naar het VOC.

Het VOC is elke dag open tussen 9 u en 17 u (ook weekend). Buiten deze uren: laat het slachtoffer achter in het daarvoor voorziene huisje voor het opvangcentrum.

VOC Brasschaat-Kapellen - Holleweg 43, 2950 Kapellen - 0473 48 48 97 - voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be

Wens in vervulling

Bevroren plas in de Polder - Foto: Luk Smets

Ons feestelijk jaar werd goed afgesloten. De laatste maanden van het jaar hebben we met z'n allen weeral niet stil gezeten.

Op vlak van beleid werden er nog 4 dossiers afgerond (GRUP gevangenis en technische schoolcampus, RUP bufferzone Hertogvelden en Hollebeekvallei en Onthardings-verhardings-toets).

In onze natuurgebieden werden weer heel wat natuurbeheerdagen uitgevoerd, met als topper de Dag van de Natuur. Eveneens een topjaar was het voor onze veestapel: in 2018 zijn er 11 kleine kalfjes geboren. Prachtig toch!

Er werden ook 4 bijenhôtels geplaatst dit jaar; er werd 80 meter meidoorn-, bloesem- en bessenhaag geplant.

Natuurbescherming blijft belangrijk en daarnaast zien we een belangrijke belangstelling voor groen in de stad ontstaan door heel wat mensen, dienstencentra's en verschillende andere organisaties waar we mee samen werken. Wat natuurlijk fijn is, maar ook onze agenda goed vult.

Samen met het district wordt er een app uitgegeven over de geschiedenis van de ondergrond van de Hobokense Polder.

Er bestaat ook een wandel-app van Natuurpunt Hobokense Polder waarmee je op stap kan gaan in het gebied met meer uitleg over de dingen die je kan zien in het landschap.

Aan Fort 8 wordt hard gewerkt aan de paddenschermen zodat we volgend voorjaar daar alles kunnen zien passeren via de paddentunnels.

Voor volgend jaar staat er zoals gewoonlijk weer zeer veel op onze agenda. Dat merk je in de uitgebreide winter- en voorjaarskalender die je kan lezen vanaf blz 3.

We willen jullie speciale aandacht vragen voor de traditionele Polderborrelwandeling op 13 januari en voor het jaarlijks ledenfeest op 9 februari. Schrijf hiervoor snel in !

We gaan ook wandelen in de Kalmthoutse Heide, maar ook zoogdieren zoeken in de Hobokense Polder.

Ook onze vogelwerkgroep Ardea heeft weer een aantal boeiende belevingsmomenten op de agenda staan, maar ook beschermingsactiviteiten: broedvogelinventarisatie, trektellingen, slaapplaatstelling van de halsbandparkieten, bustoch naar Zeeland, fietstocht naar Kruikeke, ...

EN ... we blijven ons heerlijk **Hobokens Wild bier** verkopen !!!
Een leuk idee voor een Kerst- of Nieuwjaarsgeschenk !!!

Namens heel de ploeg wens ik jullie allemaal een leuk jaareinde en een vrolijk en gezond 2019 toe.

Danny

Inhoudstafel

Colofon	2
Voorwoord	3
Kalender	4
Gezellig samenzijn 2019	13
Onze burens organiseren ...	14
Hobokens Wild	15
Wat gebeurt er in de Polder	16
Scholen en Goudklompjes	17
Bijen in de Hobokense Polder	18
Broedvogelinventarisatie	18
Zij waren er niet meer bij ...	19
Terugblik op feestweekend	20
Vogelwaarnemingen	22
Warm voorspel	24
Onze zoogdieren: de bruine rat	26
De HP met je smartphone	28
Elephant Haven	29
Onze sponsors	29
Belgische Vogelgedag	30
Ankona Ontmoetingsdag	30
Het Grote Vogelweekend	31
Activiteitenkalender	32
Met dank aan de fotografen.	

Voorkaft: Koolmees
Foto: Danielle Van Nieuwenhuysse

Achterkaft: Galloways in de sneeuw
Foto: Guy Borremans

2019
HAPPY NEW YEAR!

Van harte welkom
op onze activiteiten !

Honden kunnen in onze natuurgebieden mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

Kostendelend vervoer
(7 cent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Tot 31 januari

Fototentoonstelling Zaaetende vogels

Dienstencentrum Groen-Zuid, Fodderiestraat Hoboken

Info: Danny Jonckheere 0478 33 24 27

Zondag 6 januari om 8.30 u

Nieuwjaars-voegelexcursie ... of Jenevertocht

Gids: Luc Van Schoor – 0494 33 63 09

Leiding: Marc Hofman 0494 56 01 07

Vogelwerkgroep ARDEA nodigt je graag uit op de allereerste vogeltocht van het nieuwe jaar. Omdat de dagen nog kort zijn, voert deze uitstap ons niet te ver en bezoeken we traditioneel enkele natuurgebieden in Tholen of Zuid-Beveland. Zoals gebruikelijk klinken we vandaag op een nieuw en vogelrijk natuur(punt)jaar.

Deze uitstap levert meestal mooie waarnemingen op van gevleugelde wintergasten uit het noorden: ganzen, eenden, brilduikers en nonnetjes, ... Alles hangt natuurlijk af van hoe de winter verloopt. We hopen op een ouderwetse vriesdag, maar wel zonder de strakke wind van vorig jaar.

We nemen alleszins de nodige tijd om rustig rond te speuren naar al wat in de kijker of telescoop komt. 's Middags zorgen we voor een gezellig café, waar we naast een drankje ook een kom warme soep kunnen krijgen. Graag tot dan!

Praktisch:

Afspraak om 8.30 u op de parking aan 't Spant, onder de viaduct, Boomsesteenweg 335 Wilrijk. Einde ter plaatse rond 17 u. Meebrengen: picknick, verrekijker, telescoop, vogelgids, foto-toestel, warme kledij, die beschermt tegen de wind en stevig schoeisel (bij regenweer eventueel laarzen).

Zondag 13 januari om 14 u

Polderborrelwandeling: Winterwandeling en Nieuwjaarsdrink in de Hobokense Polder

Gidsen: Danny Jonckheere en Wim Mertens

Inschrijven: Ria Thys, 0476 33 79 36 - ria.thys@telenet.be

Traditioneel wandelen we het nieuwe jaar in in ons eigen natuurgebied de Hobokense Polder. Het is bovendien een mooie gelegenheid om mekaar onze beste wensen voor een mooi en natuurvriendelijk 2019 over te brengen.

Praktisch:

We komen samen op de parking van United Caps, Schroeilaan 15 te Hoboken om 14 u en wandelen een

tweetal uurtjes in de winterse Polder. We eindigen onze wandeling weer op de parking, waar we je laten genieten van een Nieuwjaarsborrel en heerlijke hapjes, bereid door enkele Polderjuffers. Einde: omstreeks 17 u.

Graag een seintje op bovenstaand GSM-nummer of mailadres **ten laatste 11 januari**. Zo kunnen we de hoeveelheid verwennerijtjes bepalen. Heel welkom!

Donderdag 17 januari om 20 u

Beheervergadering in CC Moretus

Info: Wim Mertens - 03 216 93 62 - wim.a.mertens@proximus.be

Pimpelmees - Foto: Walter De Weger

Brilduiker - Foto: Walter De Weger

Zaterdag 19 januari om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 en Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de weekend-vrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Maaien, rakelen, wandelpaden fatsoeneren, ... er is voor iedereen wel een

taakje. Kom jij ook eens een keer mee helpen?

Afspraak: om 9 u aan de containers achter United Caps. Geef een seintje aan Wim of Danny dat je komt. Voor ieder voorzien we een lekkere koffiekoek en een bakje koffie.

Tekening: Herbert Vandelloo

Zondag 27 januari om 7.45 u

Bustocht naar Zeeland en Zuid-Holland (NL)

Gids: Luc Van Schoor, 0494 33 63 09, lucvanschoor46@gmail.com

Leiding: Walter Van Spaendonk, 0479 98 57 77 - walter.van.spaendonk@skynet.be

Heeft de droge warme zomer invloed gehad op het broedsucces van de ganzen en de zwanen in het hoge noorden? We zoeken vandaag een antwoord op deze pertinente vraag. Ook eenden en steltlopers worden onder de loep genomen.

Het strijdtoneel ligt op Schouwen-Duiveland en op Goeree-Overflakkee, in principe met een accent op deze laatste. Vorig jaar was Schouwen-Duiveland aan de beurt, alhoewel, toen maakten we een fantastische wandeling op De Kwade Hoek met sneeuwgorzen, ijsgorzen en strandleeuweriken.

Een programma kunnen we nu nog niet voorleggen, dat hoeft ook niet. Januari biedt ons (Luc en Walter) voldoende tijd om uit te zoeken waar de beste kansen liggen voor het observeren van de wintervogels. Welke zeehonden zitten er aan de Brouwersdam? Hoe evolueren de uitgesproken zeevogels als roodkeelduiker, zwarte zee-eenden en ijseenden? De zeearend heeft zich stevig gevestigd in Nederland, zal hij zich even laten zien?

Slechtvalk, smelleken en ruigpootbuisd staan ook op het verlanglijstje.

Een aantal "busstops" worden afgewisseld met enkele wandelingen om onze bloedsomloop wat te stimuleren.

Praktisch:

Inschrijven. Stort € 18/persoon vóór 12 januari, voor studenten is dat € 15/persoon. Jongeren met begeleiding onder 12 jaar kunnen gratis mee (wel inschrijven). Gezinnen betalen nooit meer dan € 50. Gelieve het bedrag over te schrijven op rekeningnummer BE02 9799 7675 4740 van Natuurpunt Zuidrand met vermelding van de namen van de deelnemers en een telefoonnummer (liefst gsm). Picknicken doen we in een café waar ook soep te verkrijgen is. Vertrek om 7.45 u aan 't Spant, Boomsesteenweg 335, Wilrijk (mogelijk zijn de wegenwerken aan de Bist nog niet klaar) en einde rond 19 u in Wilrijk.

Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, warme regen-vrije kledij en schoeisel, picknick en enkele euro's voor soep en/of drank.

Ijseenden

Roodkeelduiker

Zaterdag 2 februari om 20 u

Ardea's Winteravond – Tarifa & State of the Union

Coördinatie: Joris Van Reusel, Kathy De Lange, Wim Stappers

Net na het affluiten van ARDEA's vijfde volledige werkingsjaar zetten we nog een keertje de kaarsjes op de taart tijdens een geweldig gezellige, vrolijke

en boeiende Winteravond.

Het programma biedt een uitgebreid fotoverslag van de vogelstudiereis die ARDEA in september 2018 maakte

naar het bloedhete Zuid-Spaanse Tarifa. De meegereisde vogelfotografen tonen prachtige beelden van de vele bijzondere vogelsoorten die er werden waargenomen, waaronder heremietibis, grijze wouw, marmereend en rhuizenstern, maar ook van dolfinen in de Straat van Gibraltar, vlinders, planten en gekko's. Gids Luc Van Schoor en zijn medereizigers geven achtergrondinformatie en levendige commentaar, zodat het een boeiende live documentaire wordt waar iedereen kan van genieten.

Als tweede luik van de avond: ARDEA's State of the Union. Een korte maar krachtige 'causerie' over de stand van de vogels in onze regio, gebaseerd op ons werk tijdens de voorbije vijf jaar. Met duidelijke feiten en cijfers maken we de balans op van het vogelleven in Antwerpen-zuid: waar gaat het slecht, waar gaat het goed? Hoeveel vogelsoorten komen hier eigenlijk voor? Zijn er nog Kieviten? En die halsbandparkieten, hoe zit het daar eigenlijk mee? En wat gaan we daar mee doen? Waar maken we als vogelwerkgroep mee het verschil? Is er reden voor een feestelijke toast?

Deze 1e State of the Union is een bloedernstige vivisectie van onze lokale biodiversiteit en een publiek appél aan beleidsmakers om méér te doen voor de natuur en de vogels in het bijzonder. Bij het begin van de nieuwe legislatuur kunnen gemeentebesturen best zo'n wake-up call gebruiken. Daarom nodigen we ook vertegenwoordigers van de overheid en de pers uit. Tenslotte zetten we samen het zesde werkingsjaar in met een feestelijke toast, de lancering van de nieuwe ARDEA activiteitenkalender 2019, nieuwe ARDEA-bulletin en nog meer lekkers om tussen pot en pint over na te kaarten. Dus trek die wintersokken uit en begeef je vandaag richting zuiderse ambiance op het Kiel!

Praktisch:
Foyer van Cultureel Ontmoetingscen-

Grijze wouw

trum NOVA op het Kiel, Schijfstraat 105-Antwerpen. Inkom is gratis.
Graag je komt vooraf melden via ardea@hobokensepolder.be.
NOVA is vlot bereikbaar met het openbaar vervoer via tram 4 en 10, bus 290 en 295.
Parkeren kan in Emiel Vloorstraat.
Deuren open: 19.30 u, aanvang 20 u.
Einde: 22.30 u à 23 u.

Zaterdag 9 februari om 18.30 u

**Gezellig samenzijn met algemene vergadering van onze vzw
Feestelijke maaltijd !!!! Fotoreeks: De Pardellynx**

Info: Danny Jonckheere, 0478 33 24 27 - jonckheeredesmedt@gmail.com

Om 18.30 u staat in CC Moretus, Berkenrodelei na een verwelkomingsaperitief een feestelijke maaltijd op ons te wachten. We laten het ons smaken.

Maar we maken ook tijd om het Jaaroverzicht 2018 van onze afdelingswerking voor te stellen in de vorm van een becommentarieerde (computer) diashow. En we geven je al zeker een vooruitblik op onze Plannen voor 2019.

We willen ook ons bestuur versterken !!! Ben je kandidaat bestuurslid, geef dan je naam door aan voorzitter Danny of penningmeester Luk. Meer info op blz 13.

Na het jaaroverzicht en de planning voor 2019 zal Patrick Mannens een korte film tonen over de Goudklompjes. We zullen ook kunnen genieten van een fotoreportage "Oog in oog met de Pardellynx" van Luc en Sonja.

Wat staat er op het menu?

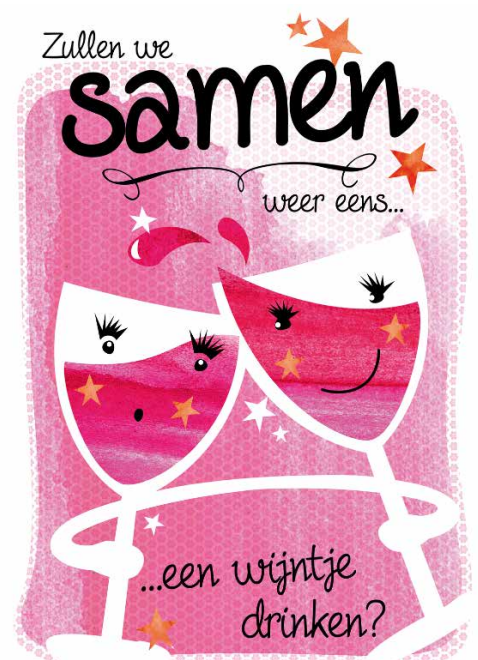
Aperitief met verrassende hapjes -

Hoofdgerecht: Keuze uit:

- Hobokens potje van de Chef (= vlees)
- Visstooftopje (versie ratatouille)
- Veggie: ratatouille met gepofte aardappelen en groentenburger.

Nagerecht: chocolademousse van Orval + koffie/thee

Gelieve je keuze van hoofdgerecht door te geven bij je inschrijving en dit uiterlijk 4 februari. **Inschrijven door storting van 17 euro p/p op onze rekening BE81 5230 8065 0424** van Natuurpunt Hobokense Polder ten laatste 4 februari met als mededeling "**Gezellig samenzijn**" + **keuze hoofdgerecht**). Dranken (wijnen, bieren, frisdranken) dienen ter plekke afgerekend te worden. Heel welkom!
Afspraak om 18.30 u in CC Moretus, Berkenrodelei.

Zaterdag 16 februari om 9 u

Winterwandeling in de Kalmthoutse Heide

Leiding en inschrijven: Luk en Ria Smets-Thys – 0476 33 79 36 –
ria.thys@telenet.be

De Kalmthoutse Heide is één van de oudste en grootste natuurreservaten van Vlaanderen. Het is een zeldzaam relict van het eens zo uitgestrekte Europese heidelandschap. De “achtertuin van de Antwerpenaren” heeft zich in de voorbije jaren ontwikkeld tot een echte publiekslieveling.

De Kalmthoutse Heide behoort tot het Grenspark Kalmthoutse Heide (deels Vlaanderen, deels Nederland).

Vandaag maken we twee pittige wandelingen in dit prachtige winterse gebied.

In de voormiddag zal een gids van Nareka (Natuurguidsen regio Kalmthout) ons begeleiden. We maken samen met hem kennis met het Stappersven, een prachtig ven met heel wat watervogels, dat al enige jaren in eigendom is van Natuurpunt.

In de namiddag maken we een wandeling in het gebied vanuit het NEC De Vroente.

Praktisch:

We vertrekken stipt om 9 u aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 Wilrijk en zullen daar terugkeren omstreeks 18 u.
Wandelafstand: VM: ca 5,50 km – NM: ca 7,5 km.

We picknicken in het Natuur-educatief Centrum De Vroente, waar koffie en thee kan aangeschaft worden.

Inschrijven noodzakelijk (er kunnen 25 personen meegaan) ten laatste 14 februari op bovenstaand GSM-nummer of mailadres.

Deelnameprijs: 2 euro per persoon (onkosten gids Nareka) ter plaatse af

te rekenen + vervoerskosten te betalen aan de chauffeur (7 eurocent/km):
Meebrengen: warme, winddichte kledij, stevige wandelschoenen, picknick, verrekijker, fototoestel.

Na de wandeling warmen we ons even op in De Heihoeve, een stemmig restaurant aan de parking.

Zondag 17 februari om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 en Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Meer info: zie 19 januari

Donderdag 21 februari om 20 u

Bewegingsvergadering in CC Moretus Opstellen programma april - september 2019

Donderdag 28 februari om 19.30 u

Cursus Klimaatverkennen

Organisatie: Natuurpunt Aartselaar

Meer info over de vierdelige cursus: zie blz 14

Zaterdag 2 maart om 10 u

Opruiming restanten kampement Tarzanboskes

Info: Swa Van Houtven – tarzanboskes@telenet.be

Tijdens de schoonmaak in de lente van 2017 werd midden in het domein Tarzanboskes een kampement ontdekt.

Dit werd in 2018 afgebroken en de draagbare delen werden reeds verwijderd.

Afval in de Tarzanboskes - Foto: Swa Van Houtven

De restanten zijn een sofa, grote delen hout en stenen voorwerpen. We gaan met liefst veel vrijwilligers dit stort naar de straat brengen.

Praktisch:

Samenkomst om 10 u via de dienstpoort op de Broydenborglaan, grens hovingen Verenigde Natieslaan. (auto's kunnen op parking zwembad). Einde omstreeks 14 u

Er wordt gezorgd voor drank en broodjes. **Meld even je aanwezigheid aan Swa.**

Toegang tot de locatie kan enkel via een smal dienstpad, er is dus geen groot vervoer mogelijk.

Zwerfvuil ruimen in de Tarzanboskes - Foto: Dirk Vanderpe

Zaterdag 9 maart om 13 u

Workshop: Gierzwaluwkasten timmeren

Coördinatie: Eddie Schild, Joris Van Reusel

Naar jaarlijkse gewoonte timmert ARDEA rond deze tijd van het jaar nestkasten in elkaar. Uilen, torenvalken, vliegenvangers,... varen er onder-tussen wel bij.

Dit jaar leggen we ons toe op gierzwaluwkasten. De gierzwaluw heeft de voorbije jaren immers stevige klappen gekregen. Niet enkel de overtocht heen en terug naar Afrika kosten vele vogels het leven, maar ook hier bij ons wordt het hen alsmaar moeilijker gemaakt. Door het renoveren van oude gebouwen en het gaatjesvrij isoleren van onze huizen verdwijnen de spleten en kieren in muren, onder dakgoten en dakpannen waar deze vogelsoort normaal broedt. Zo verdwijnen vele kolonies in stedelijke omgeving en gaat de soort er bij ons angstwekkend op achteruit. Vanaf 2019 maakt ARDEA van de gierzwaluw een speerpuntsoort ter ondersteuning van andere beschermingsprojecten die in Vlaanderen worden opgezet.

We trachten ze alvast een handje te helpen door geschikte broedkasten te maken en deze op plaatsen te hangen waar er reeds een nestplaats is - of waarlangs ze steeds "gieren"- het zijn immers kolonie-broedende vogels. Hoe groter een lokale kolonie, hoe meer kans op overleven die zal hebben.

Iedereen met minstens twee handige vingers kan ons helpen door vandaag mee te timmeren aan deze nestkasten tijdens deze praktische workshop. Zo leer je ook hoe je zelf de beste gierzwaluwkast kan maken, die je in je eigen buurt of bij kennissen kan plaatsen. Ervaring is niet noodzakelijk, wel veel zin om iets te doen voor deze mooie vogels!

U kan ook helpen door uw waarneming van laag vliegende gierzwaluwen, scherend langs gevels en dakgoten, aan ons te melden. Mogelijk bevindt zich in uw straat of buurt ook een (kleine) kolonie, waar we ter plaatse beschermende maatregelen kunnen voorstellen. In het voorjaar van 2019 zullen de broedkasten gehangen worden op de doorgegeven locaties (na geschiktheidscontrole door een deskundige, en mits toelating van de eigenaar).

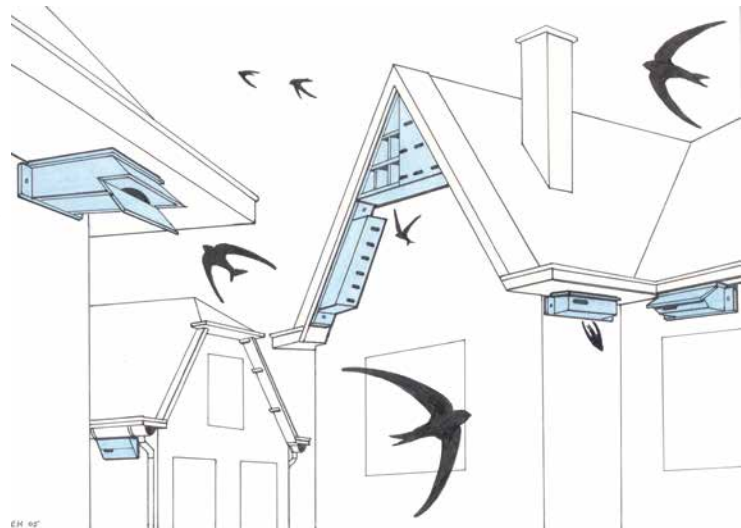
Meer info: www.natuurpunt.be/pagina/gierzwaluwen

Praktisch:

Deze activiteit gaat door in en rond het Natuurpuntlokaal 'De IJsvogel' aan de ingang van Fort 7, Legerstraat 40 te Wilrijk. Start:13 u en rond 16 u hopen we te kunnen opruimen.

Deze activiteit is geschikt voor volwassenen en kinderen. Bij goed weer timmeren we buiten rond een vuurkorf, bij slecht weer maken we van het vergaderlokaal een heuse schrijnwerkerij! Om ons te verwarmen is er thee, koffie en chocomelk. Voor hen die er echt stevig in vliegen, is er ook iets fris verkrijgbaar, alles tegen democratische prijzen.

Kinderen die vooraf ingeschreven zijn, kunnen deze namiddag ook gratis een mezenkastje in elkaar timmeren!

EH 46

Tekening: Herbert Vandelloo

Inschrijven is sterk aan te bevelen bij schild.niels@scarlet.be

De deelname is gratis, maar een kleine vrijwillige bijdrage voor de materiaalkost is welkom.

Zondag 10 maart om 9.30 u
Zwerfvuil ruimen in en om de Hobokense Polder
 Info: Luk Smets, 0477 66 94 32

Eénmaal per kwartaal plannen we een opruimactie in en aan de rand van de Hobokense Polder. We voelen de lentekriebels al en daar hoort ook bij: de zorg voor een proper natuurgebied. Kom ons helpen!

Praktisch: Afspraak om 9.30 u achter-

aan op de parking van United Caps, Schroeilaan 15 Hoboken. Wij zorgen voor vuilzakken en grijpstocken. Meebrengen: werkhandschoenen, gesloten schoeisel (of laarzen) Einde voorzien omstreeks 11.30 u.

Zwerfvuil ruimen in de Polder
 Foto: Danny Jonckheere

Zaterdag 16 maart om 9 u
Natuurbeheer in de Hobokense Polder
 Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 en Danny Jonckheere, 0478 33 24 27

Meer info: zie 19 januari

Zaterdag 16 maart vanaf 7.30 u
Lentetrekellingen Hobokense Polder
 Contactpersonen: Maarten Mortier: 0496 83 98 44, mmortar@hotmail.com -
 Walter De Weger: 0495 23 77 10, deweger.walter@skynet.be
 Luc Van Schoor: 0494 33 63 09, lucvanschoor46@gmail.com

ARDEA nodigt je weer uit om mee te komen trek tellen in Hoboken... Iedereen, van leek tot kenner, is er altijd welkom om mee te helpen kijken, tellen en noteren. Het is een zeer leerrijke en plezierige activiteit die niet enkel regelmatig heel verrassende waarnemingen oplevert, maar ook gegevens voor de wetenschap. Dat kan tellen!

Onze doorwinterde trek tellers Luc, Maarten en Walter houden de weerberichten in die periode dagelijks in de gaten, en via Luc of Maarten wordt het tellen dan daags voordien aangekondigd op de blog. Via de website www.hobokensepolder.be/trek tellen kan iedereen 's avonds al de telresultaten volgen.

Praktisch: Afspraak op de Trek telpost Hobokense Polder, Schel dedijk. Vijf minuten wandelen vanaf Petroleumkaai (parking), maar ook bereikbaar met de fiets of te voet via Polderstad en de Schel dedijk. Tijdstip: van 7.30 u tot ca 12 u. Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, (warme) drank. De trek tellingen lopen tot zaterdag 4 mei.

De Schel dedijk biedt na de natuurbeheerwerken tijdens de voorbije herfst meer zicht over de Hobokense Polder om trekvogels in beeld te krijgen. De voorbije jaren leerden ons dat de voorjaars trek minder intens verloopt dan de najaars trek. ARDEA besloot daarom om vanaf 2017 de trek telpost tijdens het voorjaar enkel te bemannen tijdens de weekends bij aangekondigd goed trek weer. Dat wil zeggen: droog, matige wind uit noordelijke richting. Als het weer toch gunstig zou zijn voor trek gedurende de weekdagen, kunnen bijkomende teldagen worden ingericht.

Wie interesse heeft om hierbij aanwezig te zijn, volgt dus best ook het weerbericht en de ARDEA blog.

Zaterdag 16 maart om 16.30 u

Slaapplaatstelling halsbandparkieten

Gids : Walter De Weger – 0495 23 77 10

De in 1974 vrijgelaten halsbandparkiet is vandaag de dag een wijd verspreide verschijning in onze parken en tuinen waar hij zich in de zomer tegoed doet aan fruitbomen en andere vruchtdragende bomen en struiken. Deze exotische vogel, van oorsprong uit Zuid Azië en de Afrikaanse savanne, weet zich ook tijdens de winter te handhaven door zich in luidruchtige groepjes te voeden met noten en hij laat zich ook meer dan eens zien aan de soms rijk gevulde voedertafels in onze tuinen.

Voor velen onder ons is hij een mooie verschijning en misschien een verrijking van de biodiversiteit, maar er is zeker ook een keerzijde. Want deze geduchte lawaaimakers laten zich niet doen en met hun imposante snavel weten zij onze inheemse zangvogels en zaadeters wel af te schrikken. Ook vormen zij een bedreiging voor onze inheemse holenbroeders zoals spechten, kauwen en boomklever waarvan zij de nestplaatsen afsnoepen om zich zelf te kunnen voortplanten.

Op vraag van Natuurpunt Studie heeft ARDEA zich geëngageerd om mee te werken om de grootte en evolutie van de halsbandparkieten populatie in kaart te brengen. Dit kan alleen door de slaapplaatsen van deze vogels op te sporen en daar 2 x per jaar een slaapplaatstelling uit te voeren: 1 in

het begin van het jaar en de andere op het einde van het jaar. Alle info over nieuwe slaapplaatsen is welkom via mail naar ardea@hobokensepolder.be

Op zaterdag 16 maart 2019 organiseert ARDEA een slaapplaats telling in het Kielpark waar we al enkele jaren de halsbandparkietslaapplaats monitoren met steeds toenemende aantallen. Bij onze laatste telling op 24 november 2018 stond de teller al op 188 exemplaren waaronder 1 blauwe en 2 gele mutanten.

Iedereen is welkom om die late namiddag mee te tellen. En misschien krijg je ook andere kleurvarianten te zien zoals de blauwe halsbandparkiet die we op 18 november 2017 hebben kunnen waarnemen (zie foto en verslag van deze telling op het ARDEA blog). Ook andere kleurvarianten zijn reeds waargenomen

Praktisch:

Afspraak om 16.30 u aan Hoofdingang Kielpark, St-Bernardsesteenweg, Antwerpen-Kiel. Einde rond 18.30 uur
Aanmelden gewenst voor 10 maart via mail naar ardea@hobokensepolder.be of telefonisch via Walter,

want in geval van slecht weer wordt deze telling verplaatst naar een ander moment.
 Meebrengen: wandelschoenen, verrekijker

Donderdag 21 maart om 20 u

Bestuursvergadering in Zaal Moretus, Berkenrodelei Hoboken

Zaterdag 23 maart om 10 u

Spechtenwandeling in Middelheim Museum

Gidsen: Luc Van Schoor en Walter De Weger

Inschrijven: Ria Thys – 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Het thema spechten is uitdagend voor de deelnemers en sluit aan bij het onderzoek van vogelwerkgroep ARDEA naar spechten in het Nachtegalenpark, Den Brandt en Middelheim. Luc Van Schoor en Walter De Weger, natuurgidsen van ARDEA zullen deze wandeling begeleiden.

Deze wandeling kadert in de samen-

werking tussen het Middelheimmuseum en Natuurpunt. In september zal u trouwens nog kunnen deelnemen aan een vleermuiswandeling.

Praktisch:

Afspraak aan het kasteel (onthaal/shop), Middel-

Spechtenwandeling 2018 - Foto: Luk Smets

heimlaan 61, 2020 Antwerpen

De wandeling is gratis, maar inschrijven is nodig. Stuur een mail naar

ria.thys@telenet.be of telefoneer naar 0476 33 79 36.

Maximum 25 deelnemers per gids.
Einde om 12 u.

Zondag 24 maart om 8 u

Zoogdierenwandeling in de Hobokense Polder

Gids: Bert Mertens

Inschrijven: Ria Thys – 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Doorheen de jaren kon u al verschillende boeiende artikels lezen van zoogdierenkenner Bert Mertens, broer van onze conservator.

In dit Polder.blad leest u trouwens deel 2 over de bruine rat.

Vroeg uit de veren vandaag! De ochtend is immers het beste moment om op zoek te gaan naar de zoogdieren die in de Hobokense Polder voorkomen of op zijn minst naar de sporen ervan. We zullen ook meer vernemen op welke wijze Bert een schat aan informatie verzamelt, o.a. de werking van wildcamera's, die op enkele plaat-

sen in de Polder zijn opgesteld.

Praktisch:

Afspraak om 8 u aan het toegangsbord in de Schroeilaan te Hoboken = schuin tegenover het station van Hoboken Polder. Einde tussen 10 u en 10.30 u.

Meebrengen: warme kledij, stevige wandelschoenen (laarzen na of bij regenweer), verrekijker

Inschrijven noodzakelijk (maximum 20 deelnemers) ten laatste 23 maart op bovenstaand mailadres of GSM.

Tekening: Herbert Vandelooy

Zaterdag 30 maart om 18.30 u

ARUW Nacht van de Steenuil

Coördinatie: Eddie Schild, Wim Stappers, Joris Van Reusel

Voor de derde keer organiseert Ardea's Roofvogel en Uilenwerking ARUW een info-avond met stiltewandeling in het kader van de nationale Nacht van de Steenuil die in heel Vlaanderen wordt georganiseerd door Natuurpunt.

Tijdens een beeldrijke voordracht verneemt u alles over de uilen die in onze contreien (nog) voorkomen, met speciale aandacht voor de kleinste soort: het steenuiltje. Deze vogelsoort is typisch voor landelijk gebied met knotwilgen en weiden waar paarden of schapen worden gehouden.

Ook in ons werkingsgebied, aan de buitenrand van de stad Antwerpen, zijn er nog enkele geschikte biotopen waar de steenuil voorkomt. Door het plaatsen van geschikte broedkasten, in overleg met lokale boeren of grondeigenaars, krijgen ze meer kansen om te overleven. We tonen hoe dat in zijn werk gaat: met een infostandje en tal van uilen-attributen, bij het nuttigen van een heerlijk Steenuilbiertje. Voor de kinderen zijn er ambachtelijk gemaakte uilenkoeken en tekenplaten.

Vervolgens gaan we op stap in de buurt, op zoek naar de echte steenuilen. Tijdens deze stiltewandeling hopen we ze echt te horen en te zien. Er is geen garantie, maar in deze tijd van het jaar is er een grote kans op waarnemingen.

Deze avond is geschikt voor alle leeftijden. Opgelet: anders dan voorheen gaat dit door in Edegem (en niet in Hove).

Praktisch:

Locatie: Wijkontmoetingscentrum 't Forum, Romeinse Put 97, 2650 Edegem. (Bereikbaar met bus 32 en 92)

Start om 18.30 u, einde wandeling rond 21 u. Nadien kan er rustig nagepraat worden tussen pot en pint. **Inschrijven is nodig**, via mail naar schild.niels@scarlet.be, met vermelding van naam en het aantal personen.

Van Langenhove A

Zondag 31 maart om 8.30 u

Fietstocht Polders van Kruikebe (15 à 20 km)

Low Impact

Leiding en gids: Wim Mertens - wim.a.mertens@proximus.be

Het overstromingsgebied 'de Polders van Kruikebe' is helemaal afgewerkt. We gaan met de fiets op zoek naar vogels in dit grote en gevarieerde natuurgebied.

De laatste wintergasten zijn nog aanwezig, de eerste zomergasten zijn al aangekomen en de vogeltrek begint op toeren te komen. Onderweg besteden we ook ruime aandacht aan het doel en de werking van het overstromingsgebied.

Praktisch:

Vertrek: met de fiets om 8.35 u (let op: begin zomertijd!) aan het veer Hoboken - Kruikebe, zijde Kruikebe. Te bereiken met veer vanuit Hoboken,

afvaart 8.30 u (de waterbus vaart op zondag niet zo vroeg). Terug: 13 u aan het veer in Kruikebe

Te fietsen afstand: 15 à 20 km.

Meebrengen: verrekijker/telescoop, fiets in goede staat, schoeisel waarmee je kan fietsen en wandelen (het kan wat modderig zijn), warme en waterdichte kledij, versnapering.

Deelname gratis, maar wel vooraf melden bij Wim.

Met Wim in de Kruikeekse Polder - Foto: Marnix Lefranc

Zondag 28 april om 7.30 u

Vlaamse Ardennendag: Bos 't Ename en Maarkebeekvallei

Inschrijven! Luk en Ria Smets-Thys – ria.thys@telenet.be – 0476 33 79 36

Het is alweer enige jaren geleden dat er door Natuurpunt een Vlaamse Ardennendag werd ingericht. In 2019 is het weer zover.

Einde april is het volop lente! Een fantastisch moment om de Vlaamse Ardennen te bezoeken o.l.v. natuurgidsen van de plaatselijke afdelingen.

We bezoeken 2 natuurgebieden:

Bos 't Ename in Oudenaarde werd onlangs bekroond met de Vlaamse Monumentenprijs. Een absolute primeur. En een terechte prijs voor dit prachtige bos. Het is sinds 1999 ook opgenomen als LIFE-project van de Europese Unie. In de poelen leven er kamsalamanders en de blauwe boshyacinten staan dan in volle bloei! Kom het zelf ontdekken tijdens een schitterende wandeltocht in dit beschermd landschap en geniet van de gevarieerde fauna en flora.

De Maarkebeekvallei strekt zich uit over de gemeenten Oudenaarde, Maarkedal en Horebeke en is grotendeels gelegen op de noordelijke, steile flank van de Maarkebeek. Sommige zichten roepen herinneringen op

aan de schilderijen van Valerius De Saedeleer) die van 1921 tot 1937 in Etikhove (Maarkedal) woonde en werkte.

Praktisch:

Vertrek op de parking van Zwembad Sorgvliedt, Krijgsbaan Hoboken om 7.30 u en terugkeer daar ca. 18.30 u. Kostendelend samenrijden aan 7 eurocent/km, te betalen aan de chauffeur. Geschatte rijafstand: 180 km. We vragen een vergoeding van 4 euro p/p voor het natuurbehoud en -beheer in de bezochte gebieden. Af te rekenen bij vertrek.

Meebrengen: picknick, verrekijker, goede wandelschoenen, aangepaste kledij.

We picknicken aan de Boembekemolen, één van de vijf watermolens op de Zwalm. Drank is ter plaatse aan te kopen. Er zal ook dagverse soep verkrijgbaar zijn, appelsap van een lokale Natuurpuntboomgaard en het Natuurpuntstreekbier Boembeke Luiwerk.

Inschrijven noodzakelijk bij Luk en Ria. Bepaalde plaatsen, dus snel wezen.

Enamebos

Boembekemolen

Gezellig samenzijn met ledenvergadering en feestmaal

Natuurpunt Hobokense Polder vzw

Op **zaterdag 9 februari 2019** gaat onze jaarlijkse ledenavond door in CC Moretus, Berkenrodelei Hoboken. We maken er een feestelijke gebeurtenis van met een superheerlijke maaltijd. Tussendoor houden we de **jaarlijkse vergadering** van onze vzw. Ook dat houden we ludiek dank zij moderne multimedia.

Al onze leden zijn op deze vergadering uitgenodigd. Ieder Natuurpuntlid van onze afdeling is immers statutair toegetreden lid van onze vzw. Onze vereniging heeft echter ook **stemgerechtigde leden** nodig. De drempel om stemgerechtigd lid te worden ligt echt niet hoog. Stuur een briefje of mailtje aan onze voorzitter met je kandidatuur. Enige voorwaarde om aanvaard te worden, is dat je lid bent van onze afdeling.

Agenda

- Aanvaarding van nieuwe stemgerechtigde leden, eventueel ontslagen van stemgerechtigde leden.
- Jaaroverzicht 2018 aan de hand van beelden, o.a. van Patrick Mannens over de Goudklompjes.
- Financieel verslag 2018 en begroting 2019.
- Jaarvoorblick 2019: wat bieden we ?
- Verkiezing nieuwe bestuursleden. Voel je je geroepen onze bestuursploeg te versterken, aarzel dan niet je naam op te geven aan voorzitter Danny Jonckheere of penningmeester Luk Smets (zie Colofon blz 2).
- Rondvraag.

Foto's: Dirk Vandorpe

Tijdens het gezellig samenzijn bekijken we ook een prachtige reeks "Oog in oog met de Pardellynx", samengesteld en gepresenteerd door Luc Van Schoor en Sonja Van Kerckhove

Voor praktische schikkingen voor het feestelijk etentje: zie kalender 9 februari

FAMILIEFILM: Het meisje en het vosje

Zondag 24 februari van 10.30 u tot 12 u

Op een gewone herfstochtend merkt een jong meisje in de bossen naast haar huis een vos op. Nieuwsgierig benadert ze de vos. De grenzen die normaal tussen een mens en een wild dier bestaan, verdwijnen. Het is het begin van een buitengewone vriendschap. Dank zij de vos ontdekt het meisje een geheime en verwilderde natuur, waardoor haar kijk op de wereld verandert. Tot ...

Een heerlijke familiefilm (van 5 tot 99 jaar) met prachtige natuurbeelden. Nederlands gesproken.

Parochiaal Centrum Wolffaertshof, B. Van Ertbornstraat 7 Aartselaar
bovenzaal Xaverius

Inkom: 3 euro per persoon.

Info: Ria Thys, 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

CURSUS Klimaatverkenner

De cursus Klimaatverkenner is een interactieve en positieve instapcursus rond klimaat en duurzaamheid.

Na **3 boeiende lessen en 1 excursie** ga je meer weten over het hoe en wat van het veranderende klimaat. Wereldwijd reageert de natuur, maar ook in je eigen achtertuin merk je er wat van. Niet alleen fauna en flora maar ook mensen ondervinden de vaak negatieve gevolgen. Je krijgt heel wat info en tal van inspirerende ideeën waarmee je zelf aanpassingen kan doen ten voordele van het klimaat. De cursus wordt gegeven door Jens Verwaerde, Melina Kyametis en Joke Flour, educatieve medewerkers van Natuurpunt-CVN.

- Theoretische cursus op **donderdag 28/2, 14/3 en 21/3 van 19.30 u tot 22.30 u** in Jeugdcentrum De Leonaar, Kleistraat 204 in Aartselaar - gelegen links van het zwembad en het sportcentrum. Opgelet, het sportcentrum is tijdelijk enkel te bereiken via de B. Van Ertbornstraat.
- Praktijkwandeling met lokale en (h)eerlijke proevertjes op **zaterdag 30/3 van 9 u tot 12 u**: samenkomst in het natuurgebied Cleydaelhof, Cleydaellaan in Aartselaar tegenover de ingang van het Kasteel Cleydael.

Inschrijven bij Hilde Janssens, hiljans@hotmail.com of 0472 81 39 98.

Deelnameprijs voor leden van Natuurpunt en VELT = € 28, niet-leden betalen € 32, **te storten op rekening van Natuurpunt Aartselaar** BE07 5230 8080 0166 met vermelding: "Klimaatverkenner"

TONEEL: Roodkapje: het sprookje voorbij

Vrijdag 29 maart van 20 u tot 21.30 u

Roodkapje is niet tevreden over de teloorgang van de natuur en wil haar visie en oplossingen graag in een eenakter aan het publiek kwijt. Het gaat slecht met ons leefmilieu en dat moeten we massaal durven toegeven.

Roodkapje vindt terecht dat iedereen in zijn of haar buurt het verschil kan betekenen door te wegen op het beleid. Slaagt Roodkapje in haar opzet en wat komen wij verder te weten over haar verleden: wat is er gebeurd met de boze wolf en de jager?

Een originele toneelavond voor volwassenen en oudere kinderen vanaf 14 jaar met een knipoog naar het lokaal beleid, u gebracht door **toneelgroep Bos Vermist**.

PC Wolffaertshof, grote benedenzaal, B. Van Ertbornstraat 7 Aartselaar

Inkomprijs: 8 euro per persoon in voorverkoop. Bedrag **te storten** op rekening BE07 5230 8080 0166 van **Natuurpunt Aartselaar** met als melding "Roodkapje".

Inkomprijs aan kassa: 10 euro per persoon

Info te verkrijgen bij Jan Eulaers, 0495 52 77 31 – jan.eulaers@icloud.com

Natuurpuntbier Hobokens Wild

Wild bier van Hoboken

Geniet van ons artisaanaal gebrouwen bier en steun de prachtige natuur van de Hobokense Polder

Bestel nu uw bierpakket als origineel eindejaarsgeschenk of gewoon ... lekker voor uzelf
Verkrijgbaar in 3 wilde biertypes:

fris en vol **Blond**
(6,5% Alc.)

kruidige **Tripel**
(8,0% Alc.)

warm winters **Amber**
(9,2% Alc.)

per soort of mix
in pakket van 6 of 12

Bestel nu via onze webshop: hobokenswild.ccvshop.be

Natuurpunt
Hobokense Polder

Prijs vanaf 15 € per 6
afhaalpunt in Hoboken

Meer info: hobokenswild@hobokensepolder.be

Hobokens Wild in de Novonov en bij Koffie en Korneel

Vanaf januari wordt Hobokens Wild ook geserveerd in de 'Novonov' elke vrijdag en bij 'Koffie en Korneel' elke woensdag.

Novonov is een gezellige bar met huiselijk podiumzaaltje in het centrum van Hoboken. Ongeveer elke maand is er een gratis optreden of een andere culturele activiteit.

Op warme dagen/avonden profiteer je van een zomerterras en de tuin.

De bar is open iedere vrijdag van 15.45 u tot middernacht.

Zij dragen de Hobokense Polder een warm hart toe en zetten onze bieren mee op de kaart!

Antwerpsesteenweg 61, 2660 Hoboken
www.novonov.be · www.facebook.com/novonov

Check zeker eens hun website www.novonov.be en schrijf je in op de nieuwsbrief.

Koffie en Korneel is elke woensdag van 8.30 u tot 17 u geopend (zelfde adres). Anne ontvangt je graag voor een lekkere koffie, een stukje taart of een gezonde lunch.

Daarnaast kan je vanaf januari ook onze bieren proeven; een stevige amber in de winter, een frisse blonde in de zomer en de tripel die smaakt in alle seizoenen.

Maandelijks kan je heerlijk brunchen op zondag.

Meer info : www.koffiekorneel.be

Wat gebeurt er in de Polder?

Tekst: Wim Mertens

Foto's: André Van Langenhove en Ria Thys

Regulier beheer

Eind september en begin oktober krijgen heel wat graslanden een tweede maaibeurt om kort de winter in te gaan. Bij deze maaierwerken sparen we steeds een deel van de vegetatie om insecten, amfibieën en kleine zoogdieren de kans te geven ongestoord te overwinteren. De uiterst droge omstandigheden - de laatste 35 jaar heeft het waterpeil nooit zo laag gestaan in november (dat schreef ik vorig jaar ook al) - gaven ons dit najaar de kans om goed te werken op de plassen. Zo werden grote stukken moeras- en verlandingsvegetaties gemaaid op alle plassen. Hierbij werd rekening gehouden met het uitzicht vanuit de kijkwanden. Zowel vanuit de Roerdomp als de IJsvogel en de Dodaars heb je nu een wijder zicht.

Japanse duizendknoop

Japanse duizendknoop bestrijden we momenteel op drie manieren. Waar mogelijk laten we de duizendknoophaarden begrazen door runderen. In het begrazingsraster ontwikkelen de grote duizendknoophaarden zich tot soortenrijke vegetaties waarin de Japanse duizendknoop verdwijnt of slechts zeer beperkt aanwezig is. Grote haarden buiten het raster maaien we frequent (3 tot 5 maal per jaar). Op

plekken waar we dit al 10 jaar doen groeien ondertussen ook al heel wat andere plantensoorten. De duizendknoop domineert er niet meer, maar is hij nog wel nadrukkelijk aanwezig. Afgraven van enkele kleine haarden doen we pas enkele jaren. Daar waar we zo diep afgraven dat de plek in de winter ondiep onder water staat, verdwijnt de duizendknoop. Zijn wortels groeien niet in waterverzadigde bodems. Enige nazorg is altijd noodzakelijk omdat restanten van wortelstokken toch terug schieten als het waterpeil daalt. Op plekken waar we niet zo diep kunnen afgraven, schiet de

soort opnieuw op. Door jaarlijks iets dieper te plaggen hopen we de soort uit te putten zodat hij uiteindelijk zal verdwijnen. De voorbije maanden hebben we enkele plekken langsheen de Grote Leigracht (Salamanderpad) en langsheen het wandelpad tussen Broekskot en Rallegat afgeplagd. Het afgeplagde materiaal wordt afgevoerd naar het begrazingsraster waar we het leggen op bestaande duizendknoophaarden, de runderen moeten het werk dan maar afmaken (ze lusten ook de wortelstokken, zeker in de winter).

Begrazing

In het najaar zijn nog twee kalfjes geboren. Maar nu zijn de resultaten van de aanwezigheid van een stier waarschijnlijk wel ten einde. Natuurpunt-Beheer haalde enkele runderen weg. De 23 overblijvende exemplaren vinden op de meer dan 30 ha, die hen ter beschikking staan, voldoende eten om de winter door te komen.

Vissen

In december stond er nog steeds amper water in het Broekskot. Van een zichzelf onderhoudende vispopulatie kunnen we voorlopig enkel dromen. Vis uitzetten heeft deze winter geen nut, want de kans dat de plas snel terug droog valt in 2019 is bijzonder groot. We zullen moeten wachten op nattere jaren ...

Scholen en Goudklompjes

Tekst: Peter Van Elsacker - Foto's: André Van Langenhove

Het is een extreem droge zomer geweest zodat alle plassen in de Polder - die van regenwater afhankelijk zijn - waren drooggevallen. We hebben deze toestand benut om met de Goudklompjes en de scholen beheerwerken uit te voeren die anders niet kunnen, letterlijk in deze plassen. Bijna elke woensdag in september werd er gemaaid in het Rallegat West en Oost, dat is de plas die te zien is resp. vanuit de kijkwanden De Dodaars (betonnen wand) en De IJsvogel (houten wand). Riet, lisdodde en andere vegetatie werd gemaaid. Dat is af en toe nodig omdat anders de plas zou dichtgroeien. Al dat maaisel moest bijeen gerakeld en afgevoerd worden. Daarbij was de hulp van verschillende schoolklassen onmisbaar: De Leerexpert, Het Kompas en ook jongeren van de Passage werkten zich in het zweet. De professionele beheersploeg van Natuurpunt (NLZ) was ook in de buurt bezig. Weken achtereen gaf dit een grote berg maaisel aan de rood-witte slagboom aan de Scheldelei, zoveel dat de Groendienst van de stad het amper kon bijhouden. Maar gelukkig komt dit elke keer toch in orde.

Andere drooggevallen stukken rietveld werden ook onder handen genomen. Er werd gemaaid op het Broekskot, dat is de grote plas waar de metalen kijkwand "De Roerdomp" op uitkijkt. Het eilandje werd vrijgekapt van struiken en er rondom werd lisdodde en riet

André van Langenhove

gemaaid, zodat het terug een eiland is, een veilig onderkomen voor (broed) vogels. Er werd gemaaid langs de rand van het Barberven (in het centrale, afgesloten en kwetsbare gebied) en wilgen-, berken- en elzenboompjes werden gekapt want die verdrongen stilaan het riet. Dat was weeral een paar woensdagen werk voor de Goudklompjes, bijgestaan door Het Kompas, De Leerexpert en De Passage.

Er ligt een mooi rietveldje (nr. "103") dat omsloten is door bos, dicht bij de picknickweide (wandelpad achteraan links). Daar werd gemaaid om het te verjongen en om te voorkomen dat er te veel andere planten gaan domineren.

Na enkele jaren was dit dringend nodig.

Door al deze werken kwamen de wandelpaden minder aan beurt. De Metaalstraat was bijna volledig dicht gegroeid en De Leerexpert en De Puzzel hielpen ons

mee om die terug open te maken. Om de gracht open te houden werden wilgenstruiken eruit gehaald. Een klas van de Leerexpert hielp ons ook bij het onderhoud van het Siblovelde en het Salamanderpad en bij het maaien van het Zeggeveld en omgeving, waar ook de Passage meehielp.

Buiten de klassen om komen er soms ook kleinkinderen van Goudklompjes helpen. De hulp van al die kinderen stellen we erg op prijs, bedankt allemaal.

Nog te vermelden zijn de andere onderhoudswerken die de Goudklompjes deden. Regelmatig waren dat werken aan de omheining van het veeraster: het wegmaaien en snoeien van overgroeïende planten en takken, het vervangen van verrotte weipalen en het herstellen van de prikkeldraad. Overhangende takken en boomstammen die op vallen stonden of al op wandelpaden lagen, werden verwijderd. We deden ook maa- en snoeiwerken in de Hollebeekvallei. Na vernielingen door stompzinige vandalen moesten we de bewegwijzering herstellen van de rode wandeling en van de AS-Adventurewandeling. Zo vinden de bezoekers hun weg door onze mooie Polder, die appreciëren ons werk wél en daar doen we het voor, mét plezier.

André van Langenhove

Fantastisch bijenjaar in de Hobokense Polder

Paul Coubergs: Tekst en foto

Voor velen onder ons was de zomer net iets te warm. De bijen daarentegen hebben gretig gebruik gemaakt van die hitte.

De meeste imkers hadden dit jaar 30% meer honingopbrengst in vergelijking met vorige jaren.

Ik ben de voorbije winter ingestapt met 9 bijenvolken en ze hebben alle de winter overleefd, al wordt een bijensterfte van ongeveer 20% als normaal beschouwd.

In april regende het zeer veel wat voor sommige bomen een zegen is voor de nectaropbrengst.

Mei en juni waren zeer warme maanden en doordat het praktisch windstil was, konden de bloesems veel langer bloeien.

Bij wind en regen geeft de acacia weinig tot geen nectar af, hun bloesem is heel gevoelig aan slecht weer, het was dan ook een topjaar voor deze bomen.

De voorjaars honing die ik in de Polder oogst, bevat vooral wilg, paardenbloem, paardenkastanje en vuilboom.

De zomerhoning bestaat uit linde, acacia, braam, knooppkruid, meidoorn, tamme kastanje en klaver.

De weide, juist voor de ingang naar de bijenkasten, is voor mij als een barometer. Hier kan ik de vele vlinders, hommels en andere insecten bewonderen tussen het knooppkruid en wanneer deze planten zijn uitgebloeid, weet ik dat het bijenseizoen op zijn einde loopt.

Door zijn diversiteit is onze Polder een goede biotoop voor alle insecten en plantensoorten. Vermits dit geen agrarisch gebied is, is dit de ideale plaats voor mijn bijenkasten, waarvoor ik Natuurpunt dankbaar ben. Herbiciden en pesticiden komen hier niet aan bod, wat zeker mijn bijen ten goede komt en ik, naar mijn bescheiden mening, hierdoor lekkere honig kan oogsten.

Broedvogelinventarisatie Hobokense Polder 2019

Wim Mertens

Op regelmatige basis trachten we een goed beeld te krijgen van de broedvogelpopulatie in de Hobokense Polder. Deze verandert als gevolg van de vegetatiesuccessie, het beheer, verstoring, de aanwezige roofdierpopulaties ...

De laatste inventarisatie dateert van 2016, hoog tijd om er nog eens in te vliegen. Hiervoor voeren we minstens zeven vroegochtendexcursies (half uur voor zonsopgang) en één of twee avondexcursies uit.

Wie zin en tijd heeft om hierbij te helpen, geeft Wim een seintje (wim.a.mertens@proximus.be).

Samen met alle geïnteresseerden zal de planning uitgewerkt worden.

Blauwborst - Foto: Guy Borremans

40 jaar: Zij waren er niet meer bij

Frans Thys

Op het feestelijk eetmaal in het kader van 40 jaar werking rond Hobokense Polder waren ca 100 personen aanwezig, zoals dat overigens 10 jaar geleden ook het geval was. Als we de deelnemers van nu vergelijken met die van 2008 zijn er uiteraard verschillen: mensen vallen af of hebben net die dag andere bezigheden, anderen komen erbij. Bij de afvallers horen ook een zestal mensen die intussen niet meer onder ons zijn.

Aan het overlijden in 2016 van **Jules Moens** en **Maria Houthoofd** hebben wij in het verleden al aandacht geschonken (Polder.bladen juli 2016 en januari 2017).

Vier anderen die er 10 jaar geleden nog wel bij waren en die ooit toch wel een belangrijke rol gespeeld hebben binnen de 'Werkgroep Hobokense Polder' zijn intussen ook overleden.

In 2015 hebben we afscheid moeten nemen van zowel **Marcel Van de Voorde** als van **John Van Gerven**. Marcel heeft jarenlang, vanaf halverwege de jaren 80 tot het begin van deze eeuw, de ledenadministratie verzorgd van de 'Werkgroep'. Daarom staat hij telkens ook vermeld als 'afzender' op de titelpagina van vele 'Klapeksters' (de voorloper van het 'Polder.blad'). Hij beperkte zich daar niet toe. Zowat alle speciale activiteiten van de jaren 70 tot 90 was hij samen met zijn echtgenote Josephine aanwezig, en dat niet alleen. In 1984 hadden we het idee opgevat een handtekeningencampagne te organiseren in het kader van het 'Globaal Structuurplan Antwerpen'. Marcel en zijn echtgenote hebben toen op enkele weken tijd bij alle Hobokense leden een bezwaarschrift in de brievenbus gestoken, leden waarvan ze er heel wat overtuigd hebben al te tekenen op het ogenblik van bussen. De meer dan 2.000 handtekeningen die toen ingediend zijn, zijn vooral hun werk geweest!

John was ook zo iemand die met zijn vrouw Lieve op alle speciale activiteiten van de jaren 70 tot 90 aanwezig was, geregeld deelnemer ook aan onze maandelijkse vergaderingen,

Winter in de Hobokense Polder - Foto: Luk Smets

niemand met een vrij uitgebreid sociaal netwerk waarvan we meer dan eens gebruik hebben kunnen maken. Hij organiseerde ook meerdere uitstappen naar andere natuurgebieden, o.m. naar de Veluwe waar hij veel vertoefde. John en Lieve waren ook betrokken bij haast alle VIA werkkampen die georganiseerd zijn. John zorgde vooral voor het vervoer van benodigdheden, terwijl Lieve voor de catering zorgde. De naam van John is ook terug te vinden op het plan van onze polder in 2 brochures die ooit uitgegeven zijn: 'Vogels van de Hobokense Polder' en 'De Hobokense Polder vroeger, nu en straks'. De bestaande plassen moesten natuurlijk een naam krijgen en zo kan je aan de rand van wat de 'Nieuwe Graspolder' noemt het 'Van Ger vén' vinden: John heeft aan dit kleine ven, nu nog altijd een vochtig rietland, heel wat uren gependend voor vogelobservaties. Of hoe op een simpele wijze je naam vereeuwigd kan worden!

Nog 2 anderen die er in 2008 ook bij waren hebben ons intussen verlaten: **Eddy Stieltjes** (in 2017) en **Hugo Res-seler** (nu pas). Eddy was in de jaren 80 en 90 een geregelde deelnemer aan activiteiten, vooral uitstappen naar andere natuurgebieden. In de jaren 90 hebben we driemaal een meerdaagse

fietstocht en evenveel maal een meerdaagse wandeltocht georganiseerd. Eddy was de man die telkens zorgde voor de praktische kant die dergelijke organisaties meebrengen. Bij de meerdaagse fietstochten was hij degene die een camionnette huurde om de fietsen te verplaatsen en volgde hij met de auto 4 dagen de moedige fietsers om degenen die een leuke band reden (of die adem tekort kwamen) uit de nood te helpen.

Hugo, heel actief binnen 'Natuur- en Stedenschoon', was al in de jaren 70 en het begin van de jaren 80 steevast aanwezig op de speciale acties van de WHOP. Als drukker zorgde hij dan ook voor de nodige affiches, niet alleen voor ons maar ook voor andere milieuactiviteiten. In het begin van de strijd voor behoud van de Hobokense Polder heeft hij een heus 'toneelstuk' geschreven, waarin het behoud van dat prille natuurgebied aanbevolen werd en dat opgevoerd zou worden bij de 'Groene Ommegang' van oktober 1980. Bij gebrek aan spelers is uitvoering van dit straattoneel er nooit van gekomen. De tekst van dit toneel kan je vinden in 'De Klapekster' van december 1986. Hugo overleed einde november 2018 op de gezegende leeftijd van 94 jaar.

Een feestelijk weekend

Kanttekeningen bij een viering

Frans Thys

13 en 14 oktober hebben we veertig jaar werking gevierd rond de Hobokense Polder. Persoonlijk vond ik dat een heel geslaagd evenement, waarbij de buitenactiviteiten zich afspeelden onder een heerlijke zon.

De zaterdag lag de klemtoon op het verkennen van 2 groengebiedjes in Hoboken die de laatste jaren in de belangstelling gekomen zijn: enerzijds de 'Tarzanbosjes', anderzijds de vallei van de Hollebeek. Zowel Swa Van Houtven in het eerste als Dirk Vanderpe in het tweede terrein gaven ons inzicht en konden ons overtuigen van de belangrijke natuurwaarde, maar ook van het vele werk dat hier gepresteerd wordt. Omdat er zoveel volk was opgedoken, moesten én Wim én Danny ieder een groep begeleiden. Om van het ene naar het andere terrein te gaan werd ook een deeltje van het Schoonselhof doorkruist. Op die wijze konden de deelnemers genieten van een stukje 'groene wandelring rond Hoboken' in wording.

's Avonds waren bijna 100 deelnemers present voor het gezellig samenzijn. Uit de beginperiode van de WHOP konden we onder meer Paul Pals, Marc Bogaerts, Marc Peeters, Chris en Paul Caeyenberghs, André Driesen, Luc Van Schoor en Annie Van Zwieten begroeten, waarbij we aanstippen dat de laatste 3 nog altijd actief zijn in Hoboken. Ook in de jaren 80 erg actief geworden WHOP-ers als Denise Schellekens, Gilbert Van Ael en Ronald Van den Bossche gaven present. André Driesen werd terecht in de bloemen gezet voor zijn propaganda- en beheersactiviteiten gedurende bijna 40 jaar: André was een van de 'ontdekkingen' van de allereerste 'groene week' die de WHOP in 1980 georganiseerd heeft.

De zondag was voorbehouden voor het natuurgebied waar het allemaal om begonnen is: de Hobokense Polder. Pol, Marc en ondergetekende gidsten ruim 100 belangstellenden door het gebied, waarbij we én Walter Vanderveken én Greet Mols mochten verwelkomen als WHOP-ers van het eerste uur. De wandelaars die op eigen initiatief het gebied verkenden, waren nog veel talrijker en konden ook genieten van de animatie die op het parcours verzorgd werd door Sylvia Van den Broeck, Chris Verwaest en Josée De Ridder. In de polderweide, waar in 1983 nog de grootse actiedag 'natuureducatief centrum polderhoeve' doorging, waren verschillende standjes opgebouwd. Daar was het ook een komen en gaan van belangstellenden. Warre Borgmans zorgde er voor twee erg gesmaakte optredens!

De huidige generatie 'Natuurpunters' mag trots zijn dat ze een dergelijke mooie viering van 40 jaar 'natuur'werking rond de Hobokense Polder gerealiseerd heeft. En degenen die al lang niet meer in de Hobokense Polder geweest zijn – die waren er ook – konden er zich van vergewissen dat de huidige groep natuurbeheerders én hun leiding schitterend werk presteren. De 'anciens' zijn overtuigd dat hun opvolging verzekerd is. Doe zo voort!

Foto's: Luk Smets

Afdeling Natuurpunt Hobokense Polder

Dank aan alle medewerkers en bezoekers

Ria Thys

2018 was een bijzonder jaar voor Natuurpunt Hobokense Polder: 40 jaar werking!

We kunnen terugblikken op een intense werking met als kers op de taart een prachtig feestweekend half oktober, waarbij ook de weergoden ons gunstig waren.

Het weekend was heel gevarieerd opgevat: wandelen, dineren, feesten en creatief bezig zijn. Het was ook het uitgelezen moment om verschillende mensen die aan de wieg van onze werking stonden, nog eens in ons midden te hebben.

Namens het bestuur van onze afdeling dank ik allen die vrijwillig een steentje (en voor velen is dat een hele zware baksteen) hebben bijgedragen tot het welslagen van het weekend.

Ik noem er enkelen op met het gevaar toch iemand te vergeten. Sorry hiervoor.

Dank aan onze gewezen voorzitters Frans, Paul en Marc voor het gidsen in de Polder. Dank aan Swa, Dirk, Wim en Danny voor het gidsen in de Tarzanboskes en de Holbeekvallei.

Dank aan allen die geholpen hebben bij het voorbereiden en fijn laten verlopen van onze feestavond ... en een bijzondere dank aan Luc Aerenhouts en aan McLarsj.

Dank aan onze bierploeg Koen, Raf, Luk, Danny en aan Raf voor het "sleurwerk" van materialen vanuit Mechelen.

Dank aan Oxfam Wereldwinkel voor de prima georganiseerde drankenstand.

Dank aan de Goudklompjes voor alle voorbereidend werk (beheer en knutselen) en het werk dat ook ter plekke verricht werd.

Dank aan Ardea voor de mooie vogelstand aan De Roerdomp.

Dank aan Sylvia, Chris en Josée voor het aanbod in de Polder zelf.

Dank aan de standhouders, o.a. Hedwig, Frieda, Peter, Danny, Swa, Terry, Paul C. Dank aan Luk voor alle administratieve voorbereiding.

En natuurlijk: dank aan alle aanwezigen!

En via deze weg: proficiat aan alle prijswinnaars van de wandel- en fietszoektochten!

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

augustus - oktober 2018

Luc Van Schoor - Vogelwerkgroep ARDEA

Dit 3-maandelijks vogelverslag bespreekt, naast een bondig overzicht van de voorbije herfsttrektellingen, een selectie van de bijzonderste vogelwaarnemingen. Tijdens deze periode werden in het ARDEA werkingsgebied in totaal 1942 waarnemingen ingevoerd. Dit aantal is het laagste sinds de start (2014) van de ARDEA vogelverslagen. In dit aantal zijn de waarnemingen van vogels die tijdens de trektellingen over de Schelde voorbijkwamen langs de linkeroever (Burcht) niet inbegrepen. De meest opmerkelijke hiervan worden wel vermeld in het soortenoverzicht.

Onder de 110 waarnemers waren deze keer Pierre Blockx, Leo Janssen en Maarten Mortier de koplopers met respectievelijk 355, 117 en 109 ingevoerde waarnemingen.

Op de ARDEA website kan je de dagelijks ingevoerde waarnemingen steeds bekijken via www.hobokensepolder.be.

be/vwardea/waarnemingen.htm. De vogelfoto's bij dit verslag werden genomen door fotografen uit onze ARDEA regio.

13de Herfsttrektellingen Hobokense Polder, 1 september → 4 november 2018

Doordat deze trektellingen reeds op 1 september van start gingen (Maarten Mortier), werd er dit jaar een record aantal - nl 209,29 - uren geteld. Dat leverde met 94273 vogels het 3de hoogste aantal doortrekkers op sinds de start van de najaarstrektellingen in 2006.

Kleine zilverreiger - Foto: Guy Borremans

De najaarstrek van 2014 blijft, hoe dan ook, met een uurgemiddelde van 1017 vogels, de vogelrijkste tot hier toe. Let wel: bij de dagtotalen worden plaatselijke vogels zoals o.a. kokmeeuw, ekster, zwarte kraai, kool- en pimpelmees, tenzij expliciet vermeld, niet meegerekend.

Nieuwe dagrecords noteerden we voor:

rode wouw: 5 ex op 31 oktober,
brandgans: 16 ex op 27 en 28 oktober
kneu: 263 ex op 11 oktober

Nieuwe soorten: steenloper en drie-teenmeeuw

Soortenbespreking

Van de 124 soorten waarvan waarnemingen werden ingevoerd, bespreken we hierna een selectie van 30 soorten.

Doortrekkende **ooievaars** werden 3 x op verschillende plaatsen gezien: 1 ex op 14 augustus over Hove (JD), 2 ex op 27 september over Lint (FR), 4 ex op 28 oktober over Hobokense Polder (MM, LVS).

In september vlogen er regelmatig **lepelaars** in klein aantal (1 – 13 ex) over de Schelde bij de Hobokense Polder (MM, LVS), een enkele lepelaar pleisterde op 21 en 23 augustus op het uitdrogende Broekskot (LV, OF) en op 1 oktober vloog een groep van 48 ex over Wilrijk nabij Fort VI (RV).

Kraanvogels in de vlucht - Foto: Walter De Weger

Jaar	Teluren	Totaal aantal vogels	Gemiddeld per uur
2018	209.29	94273	451
2017	123.45	112452	914
2016	163.53	51735	317
2015	77.26	26550	344
2014	106.25	102754	1017

Grote zilverreiger werd in augustus slechts 1 x waargenomen: 19 augustus 1 ex langs Broekskot - Hobokense Polder (AV). Vanaf half september verscheen hij regelmatig langs de telpost Hobokense Polder tot max 14 ex op 8 oktober (MM, LVS, JCI, LA). Voorts werd telkens 1 overvliegende vogel waargenomen te Edegem op 30 september en 31 oktober (LJ) en Frijthout-Hove op 14 oktober (KDa).

Kleine zilverreiger was, met in totaal 9 waarnemingen, minder frequent aanwezig dan zijn grotere familiegenoot. Het betrof telkens 1 vogel die ofwel pleisterde op het Broekskot (GB) en op de plas in Polderbos – Hobokense Polder (MM), ofwel noordwaarts vloog langs de Schelde (MM, LVS, LA). Op 27 augustus vlogen er 3 ex samen op vanuit het Broekskot – Hobokense Polder (MSe).

Een **visarend** trok op 2 en 30 september door langs de telpost Hobokense Polder (MM).

De **rode wouw** was in onze regio een opvallende verschijning met alleen al in oktober minimum 13 individuele doortrekkers tijdens 7 waarnemingsdagen, nl 3, 7, 9, 10, 11, 13 en 31 oktober (MM, LVS, WDW, DJ, JP, JPo, GB, RH, LJ). Het betrof meestal een solitaire vogel die tijdens de trektellingen over de Schelde-Hobokense Polder en Edegem trok, uitgezonderd: 2 ex op 9 oktober over Hobokense Polder en 2 ex op 11 oktober over LO-Burcht. De topdag was 31 oktober met minimum 6 rode wouwen, 5 ex langs de Schelde-Antwerpen-Hoboken en 1 ex over Edegem-Kontich (GS). De dag daarop, op 1 november, trokken er nog eens 6 ex over onze regio (zie volgend verslag).

Een juveniele **blauwe kiekendief** trok op 2 september in NO richting over de Hobokense Polder (MM).

Op 31 oktober vloog een eerste najaar **ruigpootbuiszand** NO over de Schelde ter hoogte van Blue Gate/Antwerpen (LVS, MM)

In de periode 5 augustus tot 4 september werden 9 waarnemingen van doortrekkende **wespendieven** ingevoerd. Behalve 2 ex op 1 september over Hof ter Linden/Edegem (JVd) waren het telkens solitaire vogels over

Kielpark, Hobokense Polder, Edegem en Uilenbos - Hove (MM, GB, LV, LJ, WM, JD).

Op 11 augustus vloog een **havik** over de Hobokense Polder (GB).

Onder de tientallen waarnemingen van **slechtvalk**, vooral op het Kiel en aan de Schelde/Hoboken, waaronder ook terugmeldingen van geringde vogels uit het broedgeval op de Christus Koningkerk/Kiel, valt die van 7 oktober op. Tijdens de trektelling merkten we een rondvliegende slechtvalk op boven Burcht, die, na langdurige observatie met telescoop en een aantal foto's, lederen riempjes aan zijn poten bleek te hebben. Na het nodige zoekwerk werd de eigenaar van de ontsnapte vogel gevonden in het nabijgelegen Moretusburg/Hoboken. De vogel, een wijfje van 5 maanden oud, was nog maar 1 maand in het bezit van de eigenaar, die overigens nog een koppel sneeuwuilen, woestijnbuiszand en een Barbarijse valk te koop aanbood ! (MM). (zie ook ARDEA-blog, slechtvalkproject 23 okt.)

Een **smelleken** trok op 11 oktober, tijdens de trektelling, over Hobokense Polder (MM, LVS).

Door het droogvallen van het Broekskot Hobokense Polder in augustus waren 1 of 2 **waterrallen** genoodzaakt om vanuit de randvegetatie op het open slijkgedeelte te komen fourageren (LV,GM)

Kraanvogels werden op 2 dagen in oktober waargenomen. Op 20 oktober trokken er 20 tot 23 ex in 2 groepjes over Edegem (OF) en 3 ex vlogen over Burcht tijdens de trektellingen Hobokense Polder (WDW, MM en LVS).

Een **zilverplevier** vloog op 29 september luid roepend in NO richting over de trektelpost Hobokense Polder (LVS).

Een **steenloper** vloog op 14 september over de Schelde tijdens de trektelling, een nieuwe telpostsoort (MM)

Slechtvalk - Foto: Maarten Mortier

Een juveniele **drieteenmeeuw** vloog over de Schelde tijdens de trektelling op 31 oktober. Dit is ook een nieuwe soort voor de telpost (LVS, MM).

Er werden in augustus 6 waarnemingen van **kerkuil** ingevoerd: een overvliegende vogel op 7 augustus Romeinse Put/Edegem (JC), een roepende vogel op 10 en 11 augustus Fort VII en Koornbloemstraat-Wilrijk (LVS), een roepende vogel op 12 augustus nabij Uilenbos/Hove (WS en MH) en jammer genoeg ook 2 dode vogels: 1 juveniel op 28 augustus in de Struisbeekvallei/Aartselaar (ES) en 1 verkeerslachtoffer langs de oprit A12 – ring, rand van het Nachtegalenpark op 31 augustus (JVe).

Tijdens de trektellingen Hobokense Polder werd op 8, 15 en 2 oktober een rondvliegende **velduil** waargenomen (MM, LVS) Mogelijk betrof het telkens dezelfde vogel.

Een **zwarte specht** foerageerde in het Uilenbos/Hove op 14 september (JD).

Een **middelste bonte specht** liet zich horen en zien in het Schoonselhof/Antwerpen op 19 oktober (BW).

Tijdens deze periode werd **kleine bonte specht** 5 x waargenomen in de gebieden Hobokense Polder (LVS, DJ, MM), Wilrijk/Campus 3-Eiken (JE) en Uilenbos/Hove (JD).

Doortrekkende **beflijsters** vlogen langs de trektelpost Hobokense Polder: 4 ex op 6 oktober, 2 ex op 12 oktober en 1 ex op 16 oktober (LVS).

Een **bladkoning** riep langs de toegangsdrif Hof ter Linden/Edegem op 13 oktober (KM).

Dezelfde dag werd een vogel gevangen in Kontich waarbij de waarneming vervaagd werd ingevoerd (KM).

De spectaculaire achteruitgang van **ringmus** als broedvogel uit zich ook in het schaarse voorkomen tijdens de trek: 5 ex vlogen op 6 oktober over de telpost Hobokense Polder (LVS, MM) en 1 ex vloog op 12 oktober over Edegem (LJ).

Een **Europese kanarie** vloog op 14 oktober over Berkenrodelei/Hoboken (JPo).

Overvliegende **appelvinken** werden op 3 plaatsen gezien: 2 ex over Schoonselhof/Antwerpen op 22 augustus (SB), 1 ex over Campus 3-Eiken/Wilrijk op 3 september (SB) en 2 ex over Hobokense Polder op 6 oktober (LVS).

Overvliegende **kruisbekken** werden op 3 dagen in oktober waargenomen: 1 ex op 14 oktober over Hove (KM), 5 ex op 17 oktober over Hobokense Polder tijdens trek telling (MM, LVS) en 2 ex op 20 oktober langs de grens Hove-Kontich (KM).

Exoten

Op 22 augustus vlogen 2 **zwarte zwanen** richting ZW- over de Schelde ter hoogte van de Kennedytunnel (AB).

Mandarijneenden zijn zowat vaste gasten geworden in Hof ter Linden-Edegem waar op 11 oktober 12 ex

Kleine bonte specht - Foto: Julien Dua

(8 mannetjes en 2 wijfjes) werden waargenomen (OF) Hierbij zaten vermoedelijk ook vogels die soms in de omgeving, o.a. Fort 5, pleisteren.

Waarnemers

AB Arno Beidts
 AVL André Van Langenhove
 BW Bernd Willaert
 DJ Danny Jonckheere
 ES Eddie Schild
 FR Frederick en Rosette Simons
 GB Guy Borremans
 GM Gunther Moens
 GS Gaston Sallaets
 JC Johan Claessens
 JCI Joeri Claes
 JD Julien Dua
 JE Joris Elst

JP Joachim Pintens
 JPo Jonas Pottier
 JVd Jef Vandenberghe
 JVe Jasper Verreydt
 KDa K Daems
 KM Koen Maes
 LA Luc Audenaerde
 LJ Leo Janssen
 LV Lamien Verstraete
 LVS Luc Van Schoor
 MH Marc Hofman
 MM Maarten Mortier
 MSe Maurice Seghers
 OF Olivier Fuchs
 RH Rens Hendrickx
 RV Robin Vermylen
 SB Stijn Baeten
 WDW Walter De Weger
 WM Wim Mertens
 WS Wim Stappers

Warm voorspel !

Joris Van Reusel, namens Vogelwerkgroep ARDEA

Geen idee hoe het weer is bij het verschijnen van dit blad, maar de kans is klein dat u dit leest met een wit sneeuwtapijt op de achtergrond, tenzij u net als onze trekvogels ergens in zuidelijke oorden vertoeft, maar dan op een Alpijnse bergtop. Toch hoop ik met u mee dat zo'n typisch koude winterafereel zich alsnog voltrekt. Dat zou het gevoel dat de seizoenen niet meer zijn wat ze ooit waren, wat temperen. Ook komen de vogels op je voederplankje in de tuin dan beter tot hun recht en krijgen we meer ganzen, zwanen, zaagbekken en duikers voor

de lens op onze vogelexcursies naar Zeeland (6 en 27 januari).

Het zou ook mooi zijn om onze Winteravond (2 februari, Kiel) een contrastrijk cachet te geven, want dan serveert onze vogelwerkgroep u een écht warme activiteit. Tijdens een boeiende fotovoordracht over onze jubileumreis naar Tarifa beleeft u een stukje van het bloedhete Zuid-Spaanse vogellevens alsof u er zelf bij was. En met onze eerste State of the Union – een ludieke maar ook ernstige toespraak over de staat van de vogels in het Ardea-land maken we beleidsvoerders

warm voor méér vogelbeschermende inspanningen. Ondanks de vele mooie vogelwaarnemingen zo dicht bij huis (waarvan het trimestrieel Vogelverslag (1) weer een helder overzicht geeft), is er heel veel ruimte voor verbetering. De natuurpracht in het buitenland, waarvan we zo graag genieten, is des te meer inspirerend om ook in de Antwerpse zuidrand te werken aan biotoopherstel en nieuwe kansen te creëren voor vogels.

Zo nam Ardea onlangs de werkhandschoen op in de Hobokense Polder door er actief mee te werken aan het

natuurbeheer, gericht op het openmaken van een dichtgegroeid plasengebied. Dat is van groot belang, o.a. als rust- en foerageerplaats voor trekvogels. Deze aanpak krijgt zeker vervolg. Voor de gierzwaluw, een typische stadsvogel maar lijdend onder broedplaatsverlies (door harde renovaties) steken we ook de handen uit de mouwen. We maken en plaatsen geschikte broedkasten. Op 9 maart kan u, samen met de (klein-)kinderen deelnemen aan zo'n timmer-workshop (Fort 7, Wilrijk).

Ook voor de steenuil blijven we initiatieven nemen. Dit schattig uiltje broedt nog op enkele plaatsen in de regio en kan door onze nestkasten ook zonder oude knotwilgen overleven. Om gemeentebesturen en grondeigenaars te sensibiliseren rond het behoud van open weidelandschappen, waar de steenuil zo aan gehecht is, en om een breed publiek warm te maken voor de bescherming van deze uilensoort, organiseren we de Nacht van de Steenuil (30 maart, Edegem).

Om de evoluties van de aanwezige populaties te kennen, tellen we de komende maanden ook weer halsbandparkieten tijdens hun slaaptrek

(16 maart, Kielpark) en blauwe reigers in hun broedkolonie (13 april, Wilrijk). Ook de winterwatervogels in de forstengordel en de parken worden elke maand geteld (van januari tot maart). Bij al deze telmomenten zijn geïnteresseerden meer dan welkom.

In het prille voorjaar starten we met een vogelinventarisatie in de Hobokense Polder, en wordt de Trektelpost op de Hobokense Scheldedijk weer bemand – hopelijk met een mooi nieuw infopaneel erbij. En we kijken al vanaf februari uit naar de slechtvalken op 't Kiel: zullen ze weer broeden op de toren van de Christus Koning kerk?

Dit alles als voorspel voor een nog warmer en actiever broedseizoen, met tal van boeiende excursies en projecten die door een geweldige en enthousiaste ploeg Ardea-medewerkers worden voorbereid.

Met al deze vooruitzichten bent u ondertussen voldoende opgewarmd, in de veronderstelling dat het momenteel buiten vriest dat het kraakt en je adem als wolkjes damp opstijgt als je de voederplank in de tuin bijvult. Ik vrees echter dat het wel eens ijdele hoop kan zijn en we weer met een

te warme winter de klimaatverandering als een knalharde realiteit aan den lijve ondervinden. De gevreesde temperatuurstijging met 2 à 4° C is voor de stookkosten een meevaller, maar voor heel wat vogels een nefaste evolutie (2). Zo maakt een warme winter ons allen nog meer bewust van de noodzaak aan dringende actie, hoe klein en lokaal ook. En van een noodzakelijke gedragsverandering. Zo niet zullen we binnenkort broedvogelinventarisaties organiseren in de herfst, en gaan we steenuilen ringen tussen kerst en nieuw. Het is eens wat anders, zo'n vooruitzicht! Maar misschien valt ondertussen de sneeuw en lijkt er met de gezellige koude wintersfeer niets aan de hand... Iets om over na te denken.

Ontdek samen met ons hoe de vogels er over denken, de komende maanden. Uitkijkend dus naar veel warme vogelmomenten met u, en met onze allerbeste wensen voor een mooi, hoopvol en gezond zesde Ardea-jaar,

(1) Het Vogelverslag augustus-oktober 2018 van Luc Van Schoor is te raadplegen op de website van Ardea, via www.hobokensepolder.be/vwg-ardea of via www.zuidrand.be. Ook

andere verslagen van onze activiteiten zijn hier te vinden.

(2) Over de impact van de klimaatverandering op vogels werd tijdens de SOVON-landelijke dag op 23 november 2018 te Apeldoorn (NL) een voordracht gehouden, waarvan de presentatie vanaf december te raadplegen zou zijn via www.sovon.nl (doorklikken naar Landelijke Dag)

Steenuil - Foto: Danielle Van Nieuwenhuysse

Onze Zoogdieren – De bruine rat : Deel 2

Bert Mertens

De bruine rat maakt haar nest zowel bovengronds als ondergronds, vaak worden gangen uitgegraven in weinig betreden grond, meestal tussen stenen of tussen wortels en liefst ook op drogere plaatsen. Deze gangen zijn 5 tot 9 cm breed en kunnen tot 2 meter lang zijn, maar niet dieper dan 50 cm. Op het einde van die gang wordt de nestplaats gemaakt. Een gezellige ruimte van een 15-tal cm doormeter. Zoals ook bij andere grondgravende dieren, maakt de bruine rat ook nooduitgangen. Deze kunnen afgedekt blijven met plantenmateriaal of met een dun laagje zand en worden dus enkel gebruikt in geval van nood en alarm.

Typisch bij de bruine rat is dat ze een sociale structuur hebben. Ze hebben de gewoonte om in kleine kolonies te leven (roedels). Bij lage dichtheden is er een duidelijke hiërarchie, waarbij een dominant mannetje en meerdere volwassen vrouwtjes het territorium zal verdedigen. Indien dichtheden oplopen, wordt enkel de nestplaats verdedigd, maar zijn de overige terreinen gemeenschappelijk goed. Hierdoor komt het dat je op een kleine plek, bvb een graanopslag, hoge concentraties van bruine ratten kan terugvinden. Bij lage dichtheden, en dus een kleiner voedselaanbod kan de actieradius van de bruine rat enkele vierkante kilometer bedragen.

Bijkomend aan dit sociale gedrag is een opmerkelijk groot aanpassingsvermogen. Het blijkt opmerkelijk te zijn voor kleine zoogdieren maar is voornamelijk geografisch bepaald. Bepaalde populaties kunnen sterk afwijkend gedrag vertonen en dit doorgeven aan volgende generaties en op deze wijze tradities opbouwen.

Voortplanting vindt gedurende het hele jaar plaats, zolang er maar voldoende voedsel aanwezig is. Normaal ligt de verhoogde voortplantingsactiviteit in het voorjaar en het najaar. Dat ratten zeer reproductief zijn, mag een onderzoek uitwijzen dat heeft gevonden dat er in een populatie van bruine ratten gemiddeld steeds 10 tot 30% van alle vrouwtjes zwanger rondlopen

gedurende het jaar ... Na een draagperiode van ongeveer 24 dagen worden 1 tot 15 jongen geboren (gemiddeld een 8 tot 10). Afhankelijk van de omgeving kunnen deze vrouwtjes ook nog eens 2 tot 6 worpen per jaar hebben, vrouwtjes kunnen onmiddellijk na het werpen van hun jongen opnieuw zwanger worden en dus al zwanger zijnde hun jongen grootbrengen. Na 3 tot 4 maand zijn ook de jongen geslachtsrijp. Het moet niet veel uitleg om in te zien dat op een korte tijd ratten snel in aantal kunnen toenemen.

Theoretisch gezien is het onder ideale omstandigheden mogelijk om binnen het jaar van 2 ratten te starten en het eind van het jaar er 15.000 te hebben. Gelukkig zijn er nog vijanden van de bruine rat die dit in toom houden. Bovendien kunnen ratten bij tegenvallend voedselaanbod de zwangerschap zo'n 2 weken uitstellen, dat is best veel voor zulk een beestje.

De jongen worden blind en naakt geboren. Na 12 tot 14 dagen hebben de jongen hun ogen geopend en zijn ze volledig behaard. De groei van de

jongen wordt sterk bepaald door de grootte van de worp en het aanwezige voedsel. Kleinere worpen groeien sneller dan grotere worpen (een vrouwtje heeft slechts 6 tepels). Indringers worden door het vrouwtje (dat de volledige zorg op zich neemt) verjaagd, in het andere geval zal een vrouwtje de jongen overbrengen naar een andere nestplaats. Na ongeveer 21 dagen, wanneer de jongen een 40 gram wegen en 11 cm groot zijn worden de jongen gespeend.

Daar staat tegenover dat ze niet zo oud worden, in gevangenschap kan een bruine rat 3 jaar halen, in het wild ligt de sterfte bij bruine ratten op 90 tot 95% binnen het eerste levensjaar.

Voedsel

De bruine rat is een echte omnivoor, dit wil zeggen dat ze eigenlijk alles eet, van granen tot groenten, fruit, vlees ... maar ook een weggegooide spaghetti maaltijd laat dit dier niet liggen. Afhankelijk van het milieu waarin ze leven, hebben ze zich ook aangepast aan specifieke omstandigheden. Zo zijn er bruine ratten in West-Virginia die vissen vangen met behulp van hun poten. In Italië (in de buurt van de Po) duiken bruine ratten om weekdieren te vangen.

Over het algemeen bestaat hun voedsel nog steeds voor een 30% uit granen, 34% vruchten, kruiden en grassen, 10% vlees en/of vis. Maar natuurlijk zijn er ook nog de roofpartijen waar ratten kuikens en jonge konijnen durven te doden, het leegroven van nesten en eieren, ook amfibieën worden verschalkt en in geval van nood worden ook wel zieke of jonge soortgenoten gedood. Ze staan er ook om bekend om de knoppen van fruitbomen en jonge loten te eten, ook fruitsoorten (appels) en walnoten worden gegeerd

Natuurlijke vijanden

De bruine rat heeft nogal wat vijanden, waaronder zeer zeker de mens die te pas en onpas rattengif uitstrooit en daarmee vaak niet (enkel) ratten verdelgt, maar ook bijkomende schade

veroorzaakt bij andere predatoren of andere dieren. Hiervoor gebruikt men antistollingsmiddelen. Dit had in eerste instantie succes, maar al snel werden de bruine ratten resistent tegen deze middelen en heeft men een tweede generatie antistollingsmiddelen ingezet.

Belangrijk om weten is ook dat bij plaatselijke uitroeiing van bruine rat, de overgebleven ratten in de directe omgeving hun reproductiviteit verhogen om op die manier zo snel mogelijk de situatie te 'normaliseren'.

Natuurlijke vijanden zijn verder de huiskat, hond, steenmarter, bosuil, kerkuil en vos. Daarnaast ook nog wezel, hermelijn, bunzing en oehoe

(laatst nog waargenomen in het Rivierenhof).

Sporen

In huizen is het makkelijker om de aanwezigheid van bruine ratten op te merken dan in de natuur. Uitwerpselen zijn cilindervormig en puntig aan beide zijden, 12 tot 15 mm lang en 5 tot 7 mm breed. Afhankelijk wat de rat heeft gegeten kan ook de kleur verschillen. Deze keutels worden vaak bij elkaar gedeponeerd waardoor ze in en rond gebouwen al makkelijker opvallen. In natuurgebieden worden deze latrines teruggevonden aan de voet van bomen, op stenen, balen stro.

Vanuit het holenstelsel lopen meerdere wissels van 5 tot 10 cm breed. In vochtige bodem of in sneeuw kan men de sporen al makkelijker zien.

Schade

De bruine rat was en is de oorzaak van veel overlast voor de mens. Maar dit heeft de mens in eerste instantie aan zichzelf te danken. De bruine rat kan zich enkel in onze omgeving handhaven doordat wij redelijk onachtzaam omgaan met ons afval. Dezer dagen is dit probleem veelal grotendeels opgelost maar in ontwikkelingslanden kampt men nog steeds erg veel met dit probleem.

De bruine rat is ook bekend als overbrenger van ziektes. Wij hebben er niet veel last (meer) van. Maar ook nu weer zijn in ontwikkelingslanden nog grote problemen. Enkele gekende ziektes zijn onder meer de ziekte van Weil, Hantavirus, Tularemie, rattenbeetkoorts. De kans om deze ziektes bij ons op te lopen is nihil. Vele van deze ziektes zijn al jaren niet meer gekend bij ons, maar kunnen nog wel voorkomen in heel wat andere delen van de wereld.

Bron

<http://www.zoogdiervereniging.nl/bruine-rat-rattus-norvegicus>

<http://www.zoogdiervereniging.nl/bruinerat>

<https://waarnemingen.be/soort/info/1509>

https://en.wikipedia.org/wiki/Brown_rat

https://nl.wikipedia.org/wiki/Bruine_rat

Op stap in de Hobokense Polder met je smartphone

Ontdek de mooiste natuurgebieden in Vlaanderen met de route-app van Natuurpunt.

Download de routes en ga op stap. Onderweg lees je alles over de dieren, planten en het landschap om je heen.

Sinds kort is ook een wandeling door de Hobokense Polder opgenomen in deze app.

Op de website www.natuurpunt.be/pagina/op-stap-met-de-route-app www.natuurpunt.be/pagina/op-stap-met-de-route-app lees je meer info.

Opvallend in een bloemrijk grasland zijn de bloeiende orchideeën. Vele soorten zijn in de twintigste eeuw achteruitgegaan. Waar vroeger vele graslanden in mei en juni gekleurd waren door orchideeën, zijn ze nu vaak beperkt tot natuurgebieden.

Een soort die in de graslanden van de Hobokense Polder voorkomt is de bosorchis. De bosorchis bloeit van eind mei tot een heel eind in juni. De rozetten

Update: Elephant Haven - Europees Olifanten Opvangcentrum in Zuid-Frankrijk

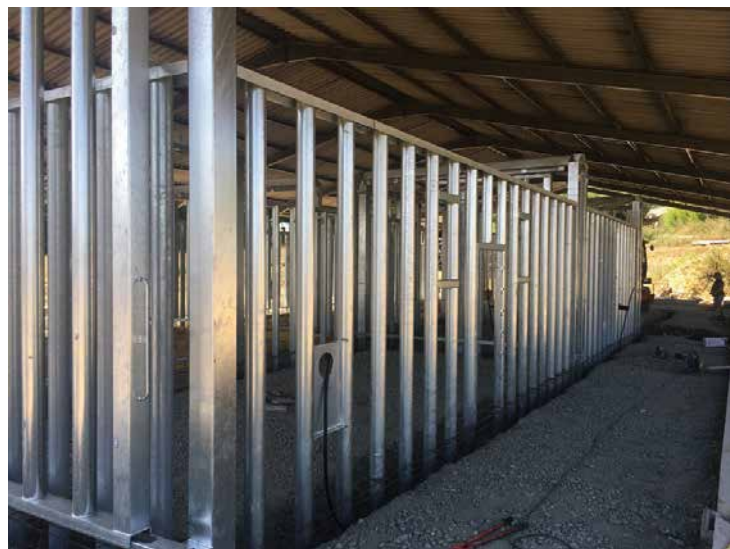
Wat vliegt de tijd hier in Frankrijk! Sinds vorig jaar zijn we een goed opgeschoten met het project.

Mede dankzij alle donaties van jullie bij die bij "Bakkerij De Vloere Pistolee" niet alleen een lekker brood kopen maar ook een centje in ons donatiepotje steken en al de mensen die een super lekker Indisch etentje benutten bij Dheli Masala en Elephant Haven steunen. HARTELIJK DANK HIERVOOR!!

Eind juli 2017 hebben we na 3 jaar eindelijk de benodigde vergunningen behaald!! Frankrijk is een land van de administratie en dat hebben we ondervonden. Maar mede dankzij de steun van onze burgemeester zijn we erin geslaagd! We hebben een natte lange winter gehad, in België was het zelfs vroeger mooi weer dan hier wat onze werken hebben opgeschoven. Eind april zijn ze begonnen met het verbouwen van de bestaande stal, mede dankzij een grote donatie van de Brigitte Bardot Fondation. Deze stal zal dienen voor maximum 3 olifanten. Er is een deel gebetoneerd en er zijn zandstallen beschikbaar voor de olifanten om lekker in te slapen. De oudjes liggen graag zacht hé. Meer dan 200 ton zand hebben we in de stallen gedaan! We omheinen de eerste 4 hectares zodat de eerste olifanten zo vlug mogelijk kunnen komen. We hebben in het najaar van 2017 bomen verplant en deze worden omheind om extra schaduw te geven in de zomermaanden. Deze omheining bestaat uit betonnen palen van gewapend beton, waar we 4 staalkabels doorhalen zodat alles zeer sterk is. Gelukkig hebben we de staalkabels en de bijna 300 palen gedoneerd gekregen van verschillende bedrijven!

Elephant Haven is een groot project dat tijd vraagt en veel centjes. Elke donatie groot of klein, maandelijks, jaarlijks of éénmalig helpt om de eerste olifanten een plaats te kunnen aanbieden om op pensioen te gaan. Aarzel niet om contact met ons op te nemen om te vragen wat we nodig hebben via: info@elephanthaven.com

Sofie en Tony Verhulst

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Fietsenwinkel XTR-shop, Kapelstraat 137, 2660 Hoboken Tel. 03 827 58 47

Verzekeringen en beleggingen Alert NV, Kioskplaats 62, 2660 Hoboken Tel. 03 827 31 50

Beenhouwerij Van der Keere, Kapelstraat 39, 2660 Hoboken Tel. 03 827 53 01

Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelstraat 50/52 2660 Hoboken Tel. 03 830 44 90

Brood & Banket bij Marc & Evi Helsen, Krekelstraat 83, 2660 Hoboken Tel. 03 827 47 04

United Caps, Plastieken dopjes, Schroeilaan 15, 2660 Hoboken Tel. 03 830 40 00

Jasper Van Gestel, animator en illustrator, www.jaspervangestel.be

Johan Meuris, Designer Antwerpen, www.johanmeuris.eu Tel. 0494 14 79 23

Bistro Steiger 3, Zandkamp 3, 2660 Hoboken Tel. 03 238 24 22

Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32, 2660 Hoboken Tel. 03 828 49 96

Centrale verwarming & sanitair Lamberechts bvba, Jan van de Wervelaan 39, 2660 Hoboken Tel. 03 830 29 75

Broodjeszaak Bagatelle, Steynstraat 35, 2660 Hoboken Tel. 03 825 47 44

Belgische Vogeldag

Zaterdag 19 januari

Wie niet op de Nederlandse Vogeldag geraakte (Apeldoorn, 23.11.2018) krijgt een nieuwe kans om zijn of haar honger naar up-to-date informatie over vogelstudie en vogelbescherming te stillen. Voor wie er wél bij was op die Sovon Landelijke dag en nog meer zin heeft in straffe vogelverhalen, is dit evenmin te missen.

Voor het 19de jaar alweer organiseert Natuurpunt i.s.m. UA Antwerpen immers de Belgische Vogeldag. In de campus Drie Eiken brengen binnen- en buitenlandse onderzoekers een boeiende presentatie over hun ornithologisch werk of een beschermingsproject. Het exacte programma is te raadplegen op de site van Natuurpunt.

Tal van infostands over vogel- en natuurstudie, optica, publicaties, naturreizen etc. zijn tijdens de pauzes in de foyer te bezoeken. Het is tevens dé ontmoetingsplaats voor vogelaars die tussen pot en pint hun verhalen en straffe waarnemingen uitwisselen. En dat alles om de hoek, zelfs in het ARDEA-werkingsgebied. Kortom: een must voor elke Zuid-Antwerpse vogelliefhebber, deze vogeldag!

Praktisch: Afspraak tussen 9 en 18 uur op de Drie Eikencampus UA Wilrijk, gebouw Q, Fort VI straat, Edegem. Raadpleeg de website van Natuurpunt, daar vind je ook alle praktische informatie:

www.natuurpunt.be/agenda/belgische-vogeldag-2019-19de-editie

Inschrijven (10 euro p.p.) gebeurt individueel. Wil je graag meegaan met enkele vaste vogeldagbezoekers van ARDEA? Geef dan een seintje via e-mail naar ardea@hobokensepolder.be

Zwarte stern - Foto: Walter De Weger

22ste Ankona Ontmoetingsdag

Zaterdag 9 februari van 9.30 u tot 16.30 u

UA Campus Groenenborger, Groenenborgerlaan Antwerpen

De ANKONA-ontmoetingsdag is hét uitgelezen moment om collega-natuurlijefhebbers te ontmoeten en nieuwtjes uit te wisselen. Deze studiedag wordt samen georganiseerd met het departement Biologie van de Universiteit Antwerpen (UA).

In de voormiddag kan je kiezen tussen enkele parallelle sessie (oa citizen science/burgerwetenschap, toepassingen fuiken en cameravallen) en zo je menu zelf samenstellen.

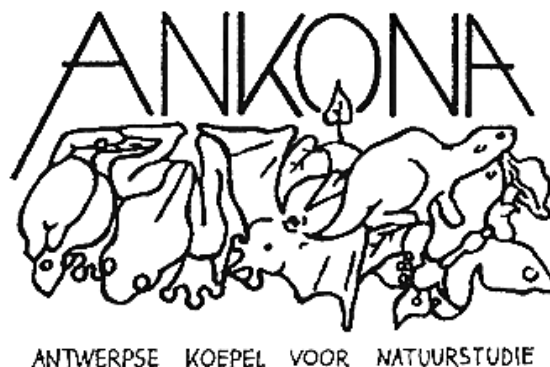
In de namiddag worden er plenaire lezingen aangeboden.

Een greep uit het aanbod: monitoring van het ecodeuct 'De Munt' in Wuustwezel, vleermuisonderzoek in Herentals, biodiversiteit in de stad (Hans van Dyck).

Gedurende de dag kan je info- en boekenstands van diverse natuurverenigingen bezoeken.

Deelname is gratis, maar vooraf inschrijven is verplicht en kan t.e.m. 2 februari. Schrijf je in en bekijk het volledig programma binnenkort op www.ankona.be. Meer info: ANKONA-secretariaat: Peggy Beers, tel. 03 240 57 28

Mail: ankona@provincieantwerpen.be - www.ankona.be

Het Grote Vogelweekend
TEL DE VOGELS IN JOUW TUIN

26 & 27 januari

BEGINN LE BLEU VOGELT MEE

www.vogelweekend.be

Natuurpunt is een vrijwilligersvereniging die zorgt voor bescherming van de natuur in Vlaanderen voor vogels en mensen.

EOS
toni & c
lampina
RICOH
imagine. change.
SWAROVSKI
OPTIK
natuurpunt

Hoe werkt het?

Tel op zaterdag 26 of zondag 27 januari 2019 een kwartier de vogels in je hele tuin of op je balkon.

Per soort noteer je het aantal verschillende vogels dat je tijdens jouw telling zag. Vermijd dezelfde vogel dubbel te tellen.

Hoog overvliegende vogels zoals meeuwen of reigers tel je niet mee.

Geef je telling in via de website: www.vogelweekend.natuurpunt.be
Dit kan vanaf zaterdag 26 januari.

Tips tijdens het tellen

Tel je nog een keer, op een ander tijdstip tijdens het weekend? Geef dan een nieuwe telling door.

Heb je een grote tuin? Loop tijdens je telling ook eens rond. Je zal verbaasd zijn hoeveel vogeltjes er zich verschuilen in bomen en struiken.

Zitten er veel vogels tegelijk op de voederplank of silo? Maak een foto met je smartphone en je kan na je telling rustig controleren hoeveel vogels je zag.

Je kan je telling bijhouden op een handig tellijstje, dat je kan downloaden op hogervermelde website

Tellen met Begijn Le Bleu

Begijn Le Bleu, Vlaams cabaretier en één van de vier stand-upcomedians in 'Foute Vrienden' op 2BE, heeft al jaren een passie voor vogels. Die voorliefde bundelt hij in zijn podcast Fwiet! Fwiet!, waar vogelspotters, natuurliefhebbers en leken meer te weten komen over de wondere vogelwereld in de Lage Landen.

Begijn wil samen met Natuurpunt de vogelmicrobe doorgeven en zoveel mogelijk Vlamingen aansporen om tijdens Het Grote Vogelweekend de vogels in de tuin te beloeven. Hij prijkt ook trots op de affiche.

Activiteitenkalender

- Zo 6 jan Vogelexcursie-Jenevertocht
- Zo 13 jan Polderborrelwandeling
- Do 17 jan Beheervergadering in CC Moretus
- Za 19 jan Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Zo 27 jan Bustocht (vogeltocht) naar Zeeland
- Za 2 feb Ardea's winteravond
- Za 9 feb Gezellig samenzijn met feestmaal
- Za 16 feb Kalmthoutse Heide
- Zo 17 feb Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Do 21 feb Bewegingsvergadering in CC Moretus
- Do 28 feb Start cursus Klimaatverkenner
- Za 2 ma Tarzanboskes: opruimactie
- Za 9 ma Workshop: Gierwaluwkasten
- Zo 10 ma Zwerfvuil ruimen in en rond de Polder
- Za 16 ma Natuurbeheer in de Hobokense Polder
- Za 16 ma Start Lentetrekellingen
- Za 16 ma Halsbandparkieten: slaapplaatstelling
- Do 21 ma Bestuursvergadering in CC Moretus
- Za 23 ma Spechtenwandeling in Middelheim
- Zo 24 ma Zoogdierenwandeling in de Polder
- Za 30 ma Nacht van de Steenuil
- Zo 31 ma Fietstocht Kruibeekse Polders
- Zo 28 apr Vlaamse Ardennendag

Natuurbeheer:

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder en dit van 9 u tot ca 13 à 14 u.

Voor info: contacteer André Van Langenhove,
03 288 00 81 of Peter Van Elsacker, 0486 82 27 92
Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq,
diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Artikels voor het volgende Polder.blad - met
verschijningsdatum 1 april 2019 - dienen bij de
redactie te zijn op 28 februari 2019
(zie Colofon, blz. 2)

www.hobokensepolder.be